

KRISTEN TRO, KRISTNE VERDIER/ALLMENNE VERDIER OG KRISTEN ETIKK

I hvilken grad og på hvilken måte betyr kristen tro, kristne verdier, allmenne verdier og kristen etikk noe for en kristen toppidrettsutøver?

Joachim Krokvik Solberg

Veileder

Dr.theol Svein Olaf Thorbjørnsen

Masteroppgaven er gjennomført som ledd i utdanningen ved

Det teologiske Menighetsfakultet og er godkjent som del av denne utdanningen

Det teologiske menighetsfakultet, vår 2018

AVH505: Masteravhandling, 30 stp.

Erfaringbasert master i religion og etikk

Antall ord (ekskl. forside, innholdsfortegnelse, litteraturliste, vedlegg): 23848

Forord

Dette dokumentet er min avslutningsoppgave knyttet til deltidsstudiet i Erfaringsbasert master i RLE/Religion og etikk ved Det Teologiske Menighetsfakultetet i Oslo, avholdt i tidsrommet august 2015-mai 2018. Det har vært svært interessant å gjennomføre denne utdanningen ved Menighetsfakultetet. Det har tidvis vært veldig mye å gjøre og det har vært utfordrende å kombinere studiet med full jobb. Men jeg har hatt stor glede av å jobbe med denne oppgaven. Jeg opplever at jeg har lært mye, både faglig og om meg selv som menneske.

Jeg vil først takke mine informanter som sa ja til å stille til intervjuene til oppgaven. Jeg vil takke min veileder Svein Olaf Thorbjørnsen for veldig god veiledning underveis i skriveprosessen. Du har gitt meg stor støtte, forståelse, gode tilbakemeldinger og gjort at jeg hele tiden har bevart troen på at jeg ville komme i mål med denne oppgaven.

Jeg vil takke min familie for at de har støttet meg moralsk i arbeidet med oppgaven. Jeg vil takke gode kolleger på jobben ved Gol vidaregåande skule for at dere interesserte dere for arbeidet og var samtalepartnere når det var som mest hektisk med oppgaveskrivingen.

Sammendrag av masteroppgaven

Problemstillingen i min masteroppgave lyder som følgende: I hvilken grad og på hvilken måte betyr kristen tro, kristne verdier, allmenne verdier og kristen etikk noe for en kristen toppidrettsutøver?

I min masteroppgave har jeg skrevet et teorigapittel om idrett og religion. Videre har jeg skrevet et teorigapittel der kristen tro, kristen etikk og kristne verdier/allmenne verdier inngår som sentrale elementer. I min oppgave har benyttet kvalitativ metode. Jeg har benyttet semistrukturert livsverdenintervju i forskningsintervjuene mine.

Jeg har kommet frem til disse konklusjonene i oppgaven min: 1. Kristne toppidrettsutøvere opplever tro og fellesskap som viktige verdier mens de konkurrerer. 2. Kristne toppidrettsutøvere ønsker/ønsket å prestere godt mens de drev/driver med toppidrett. Likevel er det kanskje enda viktigere at konkurransene foregår på en fair måte. Mine informanter sier at Gud vil elske dem uansett, noe de innrømmer er enda viktigere for dem enn å vinne viktige idrettskonkurranser som EM, VM og OL. 3. Mine informanter har et behov for å tilhøre både et idrettsmiljø, men også et kristent miljø utenfor idretten. Bønn og kristent fellesskap er av stor betydning for mine informanter. 4. Et annet inntrykk jeg fikk gjennom forskningsintervjuene var at mine informanter i stor grad vektlegger en sunn livsstil og flere av dem poengterer at alkohol og toppidrett ikke hører sammen. 5. Arbeidet med kvalitativ metode har vært lærerikt for meg i arbeidet med denne oppgaven og jeg har fått en økt forståelse av betydningen av kompetanse på dette feltet for at man som forsker skal være i stand til å finne relevant data som kan være med på å gi gode svar på problemstillingen(e) i en masteroppgave.

Innhold

1. Innledning.....	6
1.1 Bakgrunn for oppgaven.....	6
1.2. Problemstilling.....	7
1.3 Avgrensning av problemstillingen.....	7
1.4 Oppgavens materiale, oppgavens metode og oppgavens disposisjon.....	8
1.5 Tidligere forskning på feltet idrett og religion.....	9
1.6 Oppgavens målsetting.....	12
1.7 Begrepsavklaring.....	12
2. Idrett og religion.....	14
2.0 Innledning.....	14
2.1 Om begrepet religion og dets opphav.....	14
2.2 Historiske betraktninger omkring idrett og religion.....	14
2.3 Systematiske betraktninger omkring idrett og religion.....	18
2.4 Operasjonalisering av teori.....	19
3. Kristen tro, etikk og verdier (teori 1).....	20
3.1 Grunnleggende aspekter ved kristen tro.....	20
3.1.1 Gudstroen/Forholdet til Gud.....	20
3.1.2 Bønn.....	21
3.1.3 Fellesskap.....	22
3.2 Aspekter ved kristen etikk.....	23
3.2.1 Menneskeverd.....	23
3.2.2 Alkohol og rusmidler.....	24
3.2.3 Nestekjærlighet.....	24
3.3 Kristne verdier.....	25
3.3.1 Likeverd.....	25
3.3.2 Rettferdighet.....	26
3.3.3 Familien.....	27
3.4 Forholdet mellom det kristne og det allmenne.....	28
3.4.1 Kristen etikk/allmenn etikk.....	28
3.4.2 Moralske perspektiver.....	30
3.4.3 Selvrealisering.....	30
3.5 Operasjonalisering av teori-kristen tro, kristen etikk og kristne verdier.....	31
4. Empirisk metode.....	32
4.1 Kvalitativ metode, begrunnelse for bruk, relevans, begrensninger, metodekritikk.....	32
4.2 Kvalitative intervjuer, semistrukturerte.....	35
4.3 Utvalg av informanter.....	36
4.4 Analysemetode for tolkning av materialet. utfordringer.....	38
4.5 Reliabilitet og validitet.....	39
4.6 Forskningsetiske hensyn.....	40
5. Analyse.....	44
5.1 Innsteg til analysen.....	44
5.2 Funnt relatert til kristen tro.....	44
5.2.1 Trosfellesskap, trygghet, ro, mental balanse og gudstroens betydning.....	44
5.2.2 Bønnens betydning for kristne toppidrettsutøvere/relasjon til Gud.....	46

5.3 Funn relatert til kristen etikk.....	47
5.3.1 Tanker om juks, fair play, omsorg, maksimum innsats.....	47
5.3.2 Menneskeverd.....	48
5.3.3 Helligdagsfred.....	48
5.3.4 Sunn livsstil.....	49
5.3.4 Inkludering, samarbeidstrening, fellesskap i idretten.....	50
5.4 Funn relatert til spesielle kristne verdier.....	51
5.5 Overgangen mellom det kristne og det allmenne.....	52
5.5.1 God moral, selvrealisering, vinne/resultatmål.....	52
5.5.2 Spenning.....	52
5.5.3 Moro.....	53
6.Drøfting.....	54
6.1 Møte mellom teori I og teori II og funnene (operasjonaliseringen).....	54
6.2 Møte mellom metode og funn.....	55
6.3 Teori om kristen tro i forhold til funnene.....	56
6.3.1 Er troen like mye mental hygiene som eksistensiell livsforankring?.....	56
6.4 Teori om kristen etikk i forhold til funnene.....	59
6.4.1 Likeverd.....	59
6.4.2 Sunn livsstil/alkohol.....	59
6.4.3 Konkurranser på søndager.....	60
6.5 Teori om kristne verdier i forhold til funnene.....	61
6.5.1 Ærlighet.....	61
6.5.2 Nestekjærlighet.....	61
6.5.3 Familien.....	63
6.5 Overgangen mellom det kristne og det allmenne.....	64
6.5.1 Fair play.....	64
6.5.2 Moro.....	64
6.5.3 Spenning.....	65
6.5.4 Selvrealisering.....	65
7.Konklusjon.....	69
Litteraturliste.....	71
Vedlegg 1.Intervjuguiden.....	
Vedlegg 2. Informasjonsskriv.....	
Vedlegg 3.Godkjenning fra NSD	

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for oppgaven og problemstillingen

«Jeg bruker troen for å få styrke og mot. Den gir en generell trygghet og jeg føler meg ikke annerledes», sier friidrettsutøveren Ezienne Okparaebo. (VG.12.10.11). Okparaebo er en av flere toppidrettsutøvere som de senere år har stått frem som tydelige kristne. Astrid Uhrenholdt Jakobsen er et annet eksempel. Det kan synes som om deres kristne tro ikke bare har betydning for deres vanlige liv, men at det også er linjer mellom deres tro og deres funksjon som toppidrettsutøvere. Styrke og mot i psykologisk og eksistensiell forstand synes å være viktig for Okparaebo i utøvelsen av hennes idrett. Det kan meget vel gjelde også andre.

En kan tenke seg at ulike former for kristen praksis og kristne fellesskap har betydning for deres funksjon og rolle som toppidrettsutøvere. I den sammenheng kan nevnes bønn og bibellesning og tilknytning til menighet. Det er også mulig at sentrale aspekter ved den kristne tro kan ha betydning. Der prestasjon er særdeles viktig, kan det være at muligheten for å fastholde at en akseptert selv om en ikke presterer noe, kan være viktig, særlig i perioder der en møter motgang i idretten. Videre kan en spørre om ikke livssynet influerer den idrettslige praksis i etisk forstand.

Spiller kristne verdier en rolle eller er det ikke noen særlig forskjell mellom disse verdier og de verdier utøvere med et annet livssyn holder for viktige? Hvilke verdier dreier det seg i tilfellet om? Og hvilket innhold og hvilken begrunnelse gis de? Og hvordan kommer de til anvendelse i utøvelsen av idretten?

Denne kobling mellom kristen tro og toppidrett er jeg nysgjerrig på. Jeg har i mange år vært interessert i idrett, har lagt merke til at i de senere år er det blitt flere toppidrettsutøvere som har fremstått som kristne. Har det blitt lettere? Er det større toleranse eller er kristne blitt mer frimodige, også fordi de er blitt mer bevisst hva denne livssynsmessige forankringen betyr for dem, også som idrettsutøvere? Det er i seg selv interessant, både for meg og i en større samfunnsmessig sammenheng. Jeg er overbevist om at også andre har lagt merke til dette.

Dette problemfeltet er det jeg vil undersøke nærmere, blant annet ved å intervju noen kristne toppidrettsutøvere. Dette vil jeg gjøre ved å benytte et semistrukturert intervju med noen

utvalgte kristne toppidrettsutøvere. På den måten kan jeg få hentet frem noe både om den faktiske praksis og om begrunnelsen for og bakgrunnen for den.

1.2 Problemstilling (hoved- og underproblemstillinger)

På denne bakgrunn har jeg formulert det som er denne oppgavens hovedproblemstilling:

«Hvilken betydning kan kristen tro, kristne verdier og kristen etikk ha for en kristen toppidrettsutøver?»

For å få et enda tydeligere og mer detaljert blikk på problemfeltet har jeg valgt å bryte ned hovedproblemstillingen i tre underproblemstillinger som jeg også ønsker å besvare i denne oppgaven:

- a) »Hvilken betydning har bønn, kristent fellesskap, og tanken om at en er rettfærdiggjort for Gud uten å prestere noe?»
- b) Representerer kristen etikk noe spesielt for en kristen idrettsutøver eller er det ganske flytende overganger mellom kristen etikk og allmenn etikk?»
- c) Hvilke kristne verdier spiller en særlig rolle for en kristen idrettsutøver?»

1.3 Avgrensning av problemstillingen

Oppgaven fokuserer på betydningen kristen tro, kristen etikk og kristne verdier har for mine informanter. Det er selvfølgelig ikke alle aspekter ved kristen tro og alle kristne verdier som er relevante i denne sammenheng. Jeg avgrenser meg til de side ved den kristne tro som har med kristen praksis å gjøre, men selvfølgelig slik at disse også ses i sin relasjon til mer grunnleggende teologiske forutsetninger. Når det gjelder det verdimeslige er det et særlig fokus på det relasjonelle og spørsmål knyttet til synet på mennesket.

Dopingproblematikk er ikke et tema i denne oppgaven. Andre forskere har analysert dopingproblematikken som Robert L.Simon (1995:209ff) og Clifton Perry (1995:249ff). Begge de to sistnevnte skrev sine bidrag i boken *Philosophic Inquiry in Sport* (1995) der William J.Morgan og Klaus J.Meier er redaktører. Se ellers litteraturlisten. Selvfølgelig kan også kristne idrettsutøvere komme i kontakt med dette spørsmålet i møte med andre, men det

spiller trolig en liten rolle for dem som kristne. Det er noe de tar avstand fra. I tillegg er selve dopingspørsmålet så omfattende, at det ikke er rom for å belyse dette fra en kristen synsvinkel i denne sammenhengen. Jeg vil heller ikke ta opp hele spørsmålet om toppidrettens kommersialisering, bare berøre det om det aktualiseres ut fra intervjuene.

1.4 1.Oppgavens materiale, 2.Oppgavens metode og 3.Oppgavens disposisjon

1.Oppgavens materiale

Mitt materiale kan klassifiseres i to hovedgrupper. For det første er det et materiale som er samlet inn gjennom kvalitative intervjuer med fire kristne toppidrettsutøvere. Det dreier seg her om et kvalitativt empirisk material som vil gi kunnskap om hvordan toppidrettsutøvere tenker om relasjonen mellom toppidrett og kristen tro.

For det andre er mitt materiale av en teoretisk art. Dette vil jeg bruke for å drøfte de resultater jeg kommer frem til i analysen av intervjuene. Teorimaterialet vil være av ulikt slag, men i hovedsak dreier det seg om teori knyttet til innholdet i kristen tro og kristen etikk og teori knyttet til sport og etikk mer allment og forholdet mellom sport og livssyn, sport og kristen tro.

Når det gjelder teoretiske perspektiver på kristen tro, vil jeg bruke dogmatiske fremstillinger som tar opp de tema jeg har bruk for å belyse i denne sammenheng. Egnede kilder for dette er Harald Hegstads bok *Gud, verden og håpet – innføring i kristen dogmatikk* (2015) og noen bøker/artikler av Torleiv Austad om bønn: *Gud møter oss* (2008) og *Bønn og gudsbilde* (1988) Spørsmålet om betydningen av det kristne fellesskapet finnes det stoff til hos Hegstad, her vil jeg trekke inn momenter fra en bok av Karl Olav Sandnes:*Menighetsfellesskapet – Guds familie og våre søsken: det kristne fellesskapet som utfordring* (1994).

Når det gjelder kristen etikk og kristne verdier, vil jeg hente teoristoff fra en fremstilling av kristen etikk slik denne finnes i boken *Innføring i kristen etikk*, skrevet av Gunnar Heiene og Svein Olaf Thorbjørnsen (2014). Fordi mitt fokus på kristen tro og etikks betydning for kristne idrettsutøvere inkluderer mange holdningsperspektiver, vil jeg også hente frem stoff til drøftingen fra boken *Hva betyr holdninger*, skrevet av Ivar Asheim (1997).

Mine intervjuobjekter er toppidrettsutøvere. For å få en forståelse av hva som menes med toppidrett og sentrale aspekter ved dette, er det nødvendig å hente frem noe teori om dette. Jeg har hentet dette i det vesentlige fra to bøker, *Idrett og etikk* av Sigmund Loland (2002) og *En plass på pallen* av Svein Olaf Thorbjørnsen (2011). I den sistnevnte boken er det antropologiske ved konkurranseidrett et hovedperspektiv, noe som også aktualiserer seg i forhold til min problemstilling.

Endelig trenger jeg også litt teoristoff som omhandler forholdet mellom sport og religion/kristen tro. Dette materialet har jeg i det vesentlige hentet fra en fremstilling av Dagmar Dahl: *Zum Verständnis von Körper, Bewegung und Sport* (2008) Jeg har også hentet teoristoff fra bøker av Olav Hognestad: *Løpet og seierskransen: sportsuttrykk og sportsbilder i Det nye Testamente med bakgrunn i Det nye testamente med bakgrunn i antikkens sport.* (1994), Kjell Markset: *Seierskransen-en reise i idrettens og troens verden* (2006), Robert Higgs og Michael Braswell: *Unholy alliance* (2004) Willi Schwank (1999 og 2002) og Alois Koch (2002) i bøkene *Christentum und Sport*. Band I og III. Schwank skriver sitt bidrag i bind 1 mens Koch og Schwank og andre forskere skriver diverse bidrag i bind 3.

2. Oppgavens metode

Forskerne Steinar Kvale og Svend Brinkmann analyserer det kvalitative forskningsintervju i boken *Det kvalitative forskningsintervju* (2017). Denne boken ble tidlig satt på litteraturlisten min da jeg trengte å lære mer om det kvalitative forskningsintervju før jeg skulle intervju mine informanter. Jeg valgte å bruke det semistrukturerte livsverdenintervju. Målet mitt var å skaffe meg kunnskap om informantenes livsverden som jeg siden kunne bruke til å tolke betydningen av det de sa i forskningsintervjuene. Jeg kommer tilbake til dette i metodekapitlet. Jeg har også forholdt meg til May Britt Postholms bok *Kvalitativ metode* (2011) da den belyser aspekter ved kvalitativ metode som ikke er fremtredende i Kvale og Brinkmanns bok. Pål Repstads bok om kvalitative metode: *Mellom nærhet og distanse* (1994) inneholdt en utgreiing om forholdet mellom kvalitativ metode og kvantitativ metode som var relevant å kjenne til for meg.

3. Oppgavens disposisjon

Kapittel 2 er et teorikapittel. Teorien knyttet til forholdet mellom idrett og religion gir en ramme for min drøfting av kristen tro og kristen etikkets betydning for kristne toppidrettsutøvere. Inkludere i denne teoridrøfting er også noen av de etiske problemstillinger som reiser seg i forbindelse med toppidrett og som har relevans i en religiøs kontekst.

Kapittel 3 er teoretisk hovedkapittel. Her presenterer jeg aspekter ved kristen tro som er relevant ut fra min problemstilling, samt viktige aspekter ved kristen etikk og hva som kan sies å være kristne verdier, om noen slike kan differensieres fra allmenne verdier. Dette spørsmålet om forholdet mellom det allmenne og det spesifikt kristne er også et viktig teoretisk perspektiv i denne sammenhengen.

Kapittel 4 er mitt metodekapittel. Der begrunner jeg valget av kvalitativ metode med semistrukturert intervju som intervjumetode. I dette kapitlet belyser jeg også forskerens rolle og greier ut om forskningsetiske perspektiver.

I kapittel 5, som er mitt analysekapittel, presenteres funnene jeg har gjort i intervjuene med mine informanter.

Kapittel 6 utgjør drøftingen av problemstillingen på bakgrunn av funn og teori. Oppgaven avrundes med konklusjonen som er kapittel 7.

1.5 Tidligere forskning på feltet idrett og religion.

Finnes det annen forskning relatert til min problemstilling? Jeg vil i fortsettelsen presentere endel forskning som relaterer seg til forholdet mellom idrett og religion. Noe av denne forskningen er mer relatert til min problemstilling enn annet, men indirekte aktualiserer også noe annen forskning seg. Det er også nødvendig å bemerke at en del av forskningen er relatert til idrett mer generelt og ikke med et spesielt fokus på toppidrett, som er mitt fokus.

Under vil jeg nevne noen av forskningen som har mest relevans til min hovedproblemstilling.

Ove Olsen Sæle ved Høgskolen i Bergen har forsket på forholdet mellom idrett og religion. Olsen Sæle diskuterer to hovedproblemstillinger i boken sin *Med Gud på banen*. Idrett og religion. Et flerdimensjonalt perspektiv (2015). Olsen Sæle diskuterer om idretten har overtatt

noe av religionens tradisjonelle samfunnsrolle. Videre spør Olsen Sæle om idrettsutøvelse kan tilfredsstille det moderne menneskets eksistensielle og religiøse lengsel.

Nick J. Watson har i artikkelen *Theology, ethics and transcendence in sports* (2011) drøftet religionens rolle innen den moderne toppidretten. Dette har skjedd på bakgrunn av samtaler han har hatt med sine egne studenter i New York. Watson konkluderer på bakgrunn av disse samtaleene at idretten rommer en religiøs eller spirituell dimensjon. Dette funnet skiller seg litt fra tradisjonelle fremstillinger av toppidretten der den gjerne betraktes som en kultur preget av utilitarisme og egoisme (Watson 2011b:2)

Rudolph Dahlen beskriver i sine studiebreve idrettens positive moralske funksjon for den kristne. (Justvik 2012:115)

Kjell Konstali har drøftet idrettsetikken innenfor en kristen, etisk kontekst. Konstali viser til Gunnar Breivik som drøftet idretten som en arena der man har muligheten til å styrke relasjonen til sin neste. (Konstali 1979:55)

Rudolf Dahlens (1940) bok *Norsk kristenliv: Vår arv og historie* var et studiekurs for datidens idrettsungdom som var i tvil om idrett og kristenliv kunne kombineres. Dahlen stiller seg positiv til forbindelsen idrett og kristenliv og viser til at idrett og religion historisk sett har hatt tette forbindelser, særlig i antikken. Han hevder at idretten med sunnhetsmotivet kan være viktig. Videre vektlegger Dahlen at idrett har et likhetsideal som han mener er positivt. Men Dahlen er negativ til boksing der målet er å slå ut motstanderen, noe som kan føre til svekkelse av åndsevne. (Olsen Sæle 2015:281 ff)

Dag Østerberg (2001) diskuterer i boken *Det moderne: Et essay om Vestens kultur 1740-2000* den betydningen fellesskapet spiller innenfor idretten og religionen. Østerberg konkluderer i boken sin med at idrett og religion er to områder der fellesskapet har en sentral rolle å spille. Både idretten og religionen kan ha en viktig rolle i mennesket liv på den måten at de tilbyr håp og trøst, hevder Østerberg (Østerberg 2001:357).

Torleiv Austad stiller i sin artikkel «*I bevegelse – til fornyelse. Kristent syn på idretten*» som ble publisert i tidsskriftet *Din 1/2004*, spørsmålet om den enorme ressursbruken på internasjonalt toppnivå kan forenes med den kristne forvaltertanken som opprinnelig har vært

orientert mot å dele ressurser på jorden med andre (Austad 2004:80, i tidsskriftet *Din* 1/2004).

Eilert Herms (1993) diskuterer i boken *Sport-Partner der Kirche und Thema der Theologie* kroppen som symbol på menneskelig frihet og avhengighet. Herms tar også opp andre tema til debatt i boken sin: hvilken betydning ideologisering har for toppidretten, om sportsetikk er mulig, betydningen av etikk for organisasjonsutviklingen i sporten, den kristne forståelse av menneskeverdet og dens betydning for selvforståelsen til sporten, men også spørsmålet på hvilken måte står mennesket i sentrum innen sporten (Dahl 2008:38).

1.6 Oppgavens målsetting

Formålet med denne oppgaven er å finne ut hvilken betydning den kristne gudstroen, den kristne etikken og de kristne verdiene kan ha for ulike kristne toppidrettsutøvere. Gjennom intervjuer med fire kristne toppidrettsutøvere -en aktiv og tre tidligere- kombinert med en drøfting av materialet som kommer frem i lys av noen teoretiske perspektiver, håper jeg å få svar på problemstillingen jeg har utarbeidet og presentert tidlig i oppgaven min.

Min egen oppgave velger jeg å plassere i en forskningstradisjon i nær tilknytning til Konstali og Breivik. Jeg oppfatter at jeg som dem er opptatt av den rolle de mellommenneskelige aspekter og kristen etikk spiller for idrettsutøvere, i mitt tilfelle har jeg intervjuet et knippe utvalgte kristne utøvere og det er deres tanker og erfaringer som vil stå i forgrunnen. Men jeg er nok i større grad enn Konstali og Breivik opptatt av å se og forstå den betydning kristen tro, kristen etikk og kristne verdier har for en kristen toppidrettsutøver. Det kan hevdes at både Konstali, Breivik og jeg deler den samme interessen for å finne ut mer om relasjonene kristne idrettsutøvere bygger til sine konkurrenter under og etter idrettskonkurransene

1.7 Begrepsavklaring

Toppidrett: «På et felles overordnet nivå defineres toppidrett som «trenings-og forberedelsesarbeid på linje med de beste i verden, avhengig av den enkelte idretts egenart og utbredelse. Arbeidet fører til jevnlig prestasjoner på internasjonalt toppnivå. Idretten er for disse utøverne en hovedbeskjeftigelse.» (Olympiatoppen 2006)

Verdi: Myhre (1990:22-23) definerer verdi slik: «En verdi er noe som gjelder som positivt og ettertraktelsesverdig. Ordet verdi kan både stå for en ettertraktelsesverdig tilstand (fenomen) som rettferdighet, ærlighet og uselviskhet, og det kan brukes til å betegne personegenskaper (sinnelagskvaliteter) og uttrykkes da gjennom det tilsvarende adjektiv (rettferdig, ærlig og uselvisk)». Myhre skiller mellom grunnverdier og delverdier. Grunnverdier defineres da som som dominerende basisverdi, mens delverdiene har til hensikt å spesifisere det grunnverdien står for. Hvis grunnverdien er pliktfølelse, kan delverdiene være flid, utholdenhet og omhyggelighet.

Etikk: «Etikk er aktuelt i forhold til spørsmål som har å gjøre med politiske vedtak, med lover og regler i samfunnet. Men etikk angår også hver enkelt av oss, når vi gjør valg som avspeiler våre egne etiske holdninger og prioriteringer» (Heiene og Thorbjørnsen 2014:15)

Etikk brukes ofte side om side med begrepet moral. Etikk kommer fra gresk mens moral kommer fra latin. Sed, skikk og vane er vanlige betydninger på ordene. I den norske bruken av ordene har ordet moral fått en mer praktisk betydning, for eksempel kan man si «Han har slett moral» som kan bety at han utviser dårlig dømmekraft. Dette kan brukes i sammenhenger der for eksempel en minister lar seg overtale til å gi en oljekontrakt til et bestemt firma dersom han får 500 000 kroner «under bordet». Etikk handler mer om de teoretiske refleksjonene omkring hva som er rett og galt, godt og ondt. (Heiene og Thorbjørnsen 2014:17)

Tro: I kristelig språkbruk hovedbetegnelsen for den kristelige livsholdning. I Hebr 11.1 beskrives troen som «visshet om ting en ikke ser». Troen inneholder visshet og erkjennelse, men den er ikke av vitenskapelig karakter, siden den ikke kan underbygges med vitenskapelige beviser. I de eldre deler av Det gamle Testamente er tro et kollektivt anliggende. Først mot slutten av kongetiden skjer en inderliggjøring av troen. I det nye testamente er troen hovedsakelig et jeg-du forhold mellom den troende og Jesus. Tro vil si å ha tillit til Jesus som frelseren. Hvis man sier ja til Jesus betyr det å ta imot hans nådebudskap og utfordring. Tro kan i en slik setting ses på som Den hellige ånds verk. (Store norske leksikon) <https://snl.no/tro - teologi Sett 18.2.2018>

2.Idrett og religion

2.0 Innledning

Jeg skal i dette kapitlet redegjøre for forbindelsen mellom idrett og religion fra antikken og til vår tid. Først følger en definisjon av et sentralt begrep, religion. Videre følger historiske betraktninger knyttet til begrepene idrett og religion. Leseren vil også stifte bekjentskap med noen systematiske betraktninger, hovedsakelig fra teologisk hold, knyttet opp mot fagbegrepene idrett og religion. Til sist i kapitlet følger en operasjonalisering av teori.

2.1 Om begrepet religion og dets opphav

Det er et faktum at begrepet religion har et latinsk opphav. Religion kommer trolig fra verbet religare som betyr å være bundet til noe. I europeisk middelalder (cirka 500-1500) brukte man ordet om kristendommen. Religion var ensbetydende med kristendommen. (Aadnanes 2012:13).

2.2 Historiske betraktninger omkring idrett og religion

Historien har vist oss at mennesker har konkurrert mot hverandre i tusenvis av år. I det gamle testamente kan man lese om da Kain og Abel og Jakob og Esau konkurrerte (1 Mos 4 og 27). Menneskelig konkurranse er en del av det å leve sammen. Mennesker har alltid vært opptatt av å komme i maktposisjoner og ha innflytelse. (Thorbjørnsen 2011:99)

I antikken arrangerte man idrettsleker som hadde som resultat at veldig mange mennesker ble engasjert og dagens mennesker vil gjennom lesning av bøker som omtaler antikkens leker kunne begripe at disse lekene var «krydderet i tilværelsen» til antikkens mennesker. Disse lekene begynte i det 10.århundre før Kristus og forsvant da keiseren innstiftet et forbud mot å arrangere slike leker i år 400. Noen av de mer berømte idrettslekene var de såkalte panhellenske lekene som ble arrangert i Olympia på Peloponnes, i Istmia og Nemea. Lekene ble omtalt som agon. Agon er et gresk ord som betyr kamp, konkurranse eller veddekamp. I antikkens tidsalder var det ingen atleter som deltok for moro skyld, nei det som virkelig betydde noe- enten man drev løping, kastet spyd eller boksing- var å vinne og få ære. Dersom man vant kunne man få en krans som seierspremie og bli del av den guddommelige sfære, noe som ble betraktet som svært ærefullt i antikken.

(Thorbjørnsen 2001:100 ff)

Helt fra idrettskonkurransenes spede begynnelse var det et krav om at det hele skulle foregå på en rettferdig måte. Dette betydde at ærlighet og rettskaffenhet stod i høysetet. Når konkurransene ble gjennomført etterstrebet man at deltagerne skulle ha like forhold og at man maktet å få frem forskjellene i yteevne som eksisterte (Thorbjørnsen 2001:102)

Paulusbrevene bevitner at det foregikk en rekke konkurranser og sportsmøter i det antikke Hellas og Roma. Noen av disse konkurransene var De istmiske lekene og Nemea-lekene. (Dahl 2008:136).

Ritene har vært med på å gi idretten en transcendent dimensjon som gav alle som deltok på disse festene -trenere, utøvere og publikum- en følelse av at de fikk være del av et større univers. En forestilling som vel lar seg fremme er at sportslekene styrket den sosiale og kulturelle samhørighet mellom folk. Sammensmeltingen av idrett og religion førte til at kirken var kritisk til idrett, da idrettsfestene fra kristent hold kunne ses på som en avgudsdyrkelse. (Hognestad 1994:35)

Hva var det som lå bak at kristendommen var så negativ til idretten i tiden rundt Jesu fødsel? En forklaringsmodell som kan trekkes frem er at kirken fryktet for at idretten skulle utvikle seg til en kult som erstattet religionen. Det var nemlig et viktig poeng at den kristne gudstro ikke tillot noen gud på linje med åpenbarings Gud (2 Mos 20,3). Austad argumenterer videre med at den kristne etikken ser det som hensiktsmessig å få frem at det er et vesentlig skille mellom idrett og religion. Idretten skal høre hjemme i det sosiale og ikke i det kultiske rommet. (Austad 2004:77)

Etter Romerrikets fall kan det virke som konkurransene og de sportslige aktivitetene ikke lenger fikk den samme utbredelse eller den samfunnsmessige og religiøse betydning som de hadde hatt tidligere. De platonske forestillinger om at det åndelige, sjelelige og religiøse var viktigst, fikk forrang. Det kroppslige ble oppfattet som noe mindreverdige. Det vesentlige som fant sted mente man var at sjelen søkte kontakt med det guddommelige. Kroppen derimot skulle holdes skjult i tråd med at den ble betraktet som mindre verdifull enn sjelen. Middelalderens ridderturneringer viser denne tankegangen til fullt: her ble nemlig ridderens kropp dekket med brynje. (Thorbjørnsen 2011:105)

Vikingkongen Olav Tryggvason som brakte kristendommen til Norge var kjent som tilhenger av idretten. Han hadde ry på seg som en fremragende idrettsmann. Han ble beryktet for at han løp utabords på vikingskipenes mange årer. Tryggvason og hans vikingkolleger prediket et ideal med en helhetlig forståelse av mennesket der det intellektuelle, det håndverksmessige og det kroppslige ved mennesket hørte sammen. Ordet idrett har en norrøn bakgrunn. Med det forstår man en aktivitet som karakteriseres ved kraft, utholdenhet og styrke. (Thorbjørnsen 2011:105)

Fra Thomas Aquinas kom nye impulser som bidro til å justere opp betydningen til kroppen i forholdet til sjelen. Fortsatt skulle sjelen være viktigst. Et viktig poeng er dog at kroppsøvelser igjen blir betraktet positivt. Ridderne med sine konkurranser sørger for å styrke kroppens betydning. På det viset får det kroppslige en oppblomstring. Selv geistlige innen den katolske kirken utfører sportslige øvelser. En hovedtanke bak var at man kunne hente seg igjen etter åndelige anstrengelser og arbeid. Kroppen ble gjennom gymnastikken holdt i kontroll og sunnhet og forbedret hygiene skulle komme i forgrunnen. De geistlige gjennomførte også løping, spydkast, ballspill og svømming (Schwank 1999:26)

Den lutherske reformator Martin Luther ytret seg også positivt til sportslige aktiviteter. I en bordtale anbefalte han løping, dansing, fekting, hopping, bowling og turning. (Schwank 1999:28)

Renessansen på slutten av middelalderen (cirka år 1400-1600) brakte med seg en ny interesse for mennesket og menneskekroppen. Dette var en historisk tidsepoke der mennesket reflekterte over idrettens funksjon og betydning. Man ville bruke idretten i utdanningen og ha idretten til å høyne den moralske standarden til folk. Samtidig understreket man betydningen av å ha regler, slik at man kunne ha fred og fordragelighet. (Thorbjørnsen 2001:105).

I England utviklet man fra 1850-tallet en skolereform for aristokratiet og middelklassen der flere av idealene ble hentet fra den vektlegging antikken la på idrett og boklig lærdom samt middelalderens ridderutdannelse for «ånd og hånd». (Markset 2006:56).

Denne reformen kalte man for «Muscular Christianity». Det var i denne perioden man finner et høydepunkt for «kroppssinteressen i skoleverden». (Markset 2006: 56)

Muscular Christianity hadde en filosofi som handlet om at elevene skulle tilegne seg fysisk kraft og åndelig kraft. Dette igjen skulle skape disiplin og en sterk personlighet. Den boklige kunnskap hadde i den sammenheng ingen særlig verdi. Det som var av betydning var å skape en god karakter og en god moral hos den enkelte og i fellesskapet. Man brukte konkurranseidretten som et middel til å utvikle egenskaper som viljestyrke, mot, lagånd og lederskap. Det engelske skolesystemet fra 1850 og til ut på 1900-tallet hadde en del elementer av både kristen tro og kroppsøving. Det var normalt å ha mellom 15 til 20 uketimer med idrett ved en rekke engelske skoler.

Konkurranseidrett ble ikke betraktet som noe problem for den engelske kirken slik det var i Norge. Det problemet som eksisterte var konkurransene som fant sted på søndagene. Det kolliderte med synet at søndagen skulle holdes hellig. Søndagen skulle ifølge Skriften brukes til å hvile. (Markset 2006: 56)

Den muskulære kristendommen spredte seg senere til Amerika via bevegelsen YMCA (KFUM) og influerte på det amerikanske skolesystemet. (Olsen Sæle 2015:100).

Mot slutten av 1800-tallet kunne man se den muskulære kristendommen i gymnasium, helsesentre og fitness-programmer i både opphavlandet England og i USA.

Bakgrunnen for at idretten ble så populær i USA var at industrialiseringen hadde ført til en inaktivitet blant befolkningen som idretten kunne gjøre noe med, den skulle aktivisere befolkningen. (Olsen Sæle 2015:76 ff)

Kirkens ansatte på 1800- og 1900-tallet var av den oppfatning at idretten var en konkurrent til kirken. Om dette vitner at en rekke idrettskonkurranser fant sted på søndag og kirken sluttet helhjertet opp om en forestilling at idrettskonkurranser på hviledagen brøt med budet om å holde hviledagen hellig. (Austad 2004:77)

Starten på 1900-tallet førte med seg en endring av forholdet mellom kristendommen og idretten. Endringen ble gjort synlig ved at de kristne ungdomsorganisasjoner tok i bruk idrett på barneleirene sine. Siden gikk det slag i slag med dannelsen av KFUM-kameratene i 1939 og KROK i 1976 og KRIK i 1981. I kristne kretser var man etter hvert blitt mer oppmerksomme på det positive ved å bruke kroppen, blant annet med sikte på å unngå livsstilssykdommer.

2.3 Systematiske betraktninger omkring idrett og religion

Den evangeliske teologen Torsten Sternberg har skrevet en bok om den tyske kristne sportsbevegelsen, *Sport mit Leib und Seele*- sport med liv og sjel (2003). I denne boken vier han Leistungsthematik (prestasjonstematikk) im Spitzensport (i toppidretten) litt ekstra oppmerksomhet.

Sportspresten i den tyske-evangeliske kirken fra 1990-2005, Klaus-Peter Weinhold, viser til det «protestantische Leistungsethos und das Erleben von Leistung» (protestantisk prestasjonsetos og opplevelse av prestasjon). Man tenker seg at det i protestantismen er viktig at man yter noe for andre mennesker. Weinhold fremhever at han er blitt oppmodet og invitert av Gud til å gjøre noe eller yte noe for andre mennesker på jorda. Weinhold hevdet forestillingen at mennesket skal bruke muligheten til å gjøre noe godt for medmenneskene sine mens man lever. Det i seg selv har en egenverdi. Weinhold er av den oppfatning at det å bruke den tiden man har på jorden til å utvikle sin personlighet og gjøre ting sammen med andre mennesker er viktig. Verdt å huske er at Gud sa at man skulle gjøre gode ting for andre mennesker mens man levde på jorden, altså være en god neste. Først da ville man få et lykkelig og fullstendig liv. (Dahl 2008:152 ff)

Weinhold og Sternberg er begge av den oppfatning at prestasjon er sentralt innen toppidretten. Weinhold oppfatter dette som positivt i den forstand at mennesket får vist hva det duger til, at vi får utviklet motstandskraft og at mennesket kan bruke det som erfaringer når mennesket senere i livet må gripe tak andre typer oppgaver. Weinhold fremhever at det slett ikke er bare oppnåelse av en eventuell medalje som har betydning for mennesket. Nei, man skal glede seg over deltakelse i selve konkurransen. Disse erfaringene mener den tyske sportspresten at man kan benytte seg av når man senere i livet skal gjøre ulike oppgaver; som å oppdra et barn, pleie et gammelt menneske, gjøre en innsats for sosial rettferdighet eller jobbe for fred i verden. (Dahl 2008:152)

Sport fungerer i dag som en arena der den interreligiøse debatten kan finne sted. Den norske OL-presten Kjell Markset ønsker seg en enda sterkere dialog mellom religions- og sportsrepresentanter. Hverdagen byr ifølge Markset på få muligheter til å styrke denne dialogen. (Dahl 2008:347).

I forbindelse med eucharistfeiringen i år 2000 i Olympiastadion i Roma holdt Pave Johannes

Paul II en preken. Paven minnes tilbake til Paulus-tida da de «istmiske lekene» foregikk. Paven minner folk om at Paulus i sin tale vektla at alle kristne skulle løpe, som en del av «livets konkurranse». Det poengteres at kun en kunne vinne. Paven fremhever idrettens sunne kampånd. Det evige mål hvor alle kan være vinnere er budskapet hos Paulus sier paven. Paven er begeistret over at idrettsutøverne er samlet for å feire. Paven ser det positive i idretten, som forener ulike mennesker på samme måte som kristendommen. Paven takker IOC og president Samaranch og minnes egne sportslige opplevelser som er gode minner for ham på livets vei.

Den katolske kirkes leder sammenligner sportsverden med et kor som ved bønn, sang, spill og bevegelse yter en hyllest og takkesang til herren Jesus. Paven understreker den positive betydningen idretten har ved at mennesket derigjennom får trent kropp, intelligens og vilje og ved å kunne vise sine gode ferdigheter får man på et vis takket Herren som har skapt oss. For den katolske kirkeleder er sporten en utmerket måte å vise viktige verdier som fairness, utholdenhet, vennskap, deling og solidaritet (Schwank og Koch 2002:132)

2.4 Operasjonalisering av teori – måle hvordan teorien kommer til uttrykk hos idrettsutøveren.

Min tanke er at jeg vil bruke teoriene til Hognestad, Weinhold, Sternberg, Austad og Thorbjørnsen og se om disse ulike teoriene kan kaste lys over mine resultater når jeg kommer til drøftingskapitlet Er det slik at mine informanter er aktive i idretten for å vinne ære og rikdom, slik antikkens idrettsutøvere var, eller er det andre motiver som driver dem? Hva er det i så fall som har ført til en endring fra det synet på konkurranseidrett som antikkens utøvere stod for? Er det slik at intervjuobjektene mine i samme grad som paven gleder seg over fellesskap og livsglede knyttet til utøvelsen av idretten? Har det skjedd noen utvikling fra 1800-tallet med tanke på synet på søndagen? Er informantene mine like negative til idrettskonkurranser som finner sted på søndag som det kirkens folk var på 1800-tallet og store deler av 1900-tallet?

3.Kristen tro, etikk og verdier (teori I)

3.1 Grunnleggende aspekter ved kristen tro av relevans for problemstillingen, for eksempel gudstro, fellesskap og bønn.

3.1.1 Gudstroen/forholdet til Gud

Det sentrale i den kristne livstolkningen er troen på Gud som skaper. Det er viktig å understreke at Gud ikke er verden og at verden ikke er Gud. (Hegstad 2015:97).

Skapertroen innebærer at man ser en nær forbindelse mellom Gud og verden.

Den kristne forklarer verdens tilblivelse med at Gud har skapt verden på 6 dager og på den syvende dagen hvilte han. For den troende er det essensielt å betrakte verden som en plass der den treenige gud styrer.

I Bibelen er troen på Gud som verdens skaper helt sentral. I GT utfoldes denne tanken. Gud skapte verden og alt som er i den. Det nye testamentet bygger på det gamle testamentet og forestillingen derfra om at Jesus også spilte en rolle i skapelsen i form av sin rolle som Sønnen. Dette uttrykkes i Joh 1,3:» Alt er blitt til ved ham, uten ham er ikke noe blitt til». Tanken om at Jesus hadde en rolle ved skapelsen impliserer to ting: Det er for det første at Skapelsen er verket til den treenige Gud. For det andre medfører Sønnens (Jesus) aktive rolle ved skapelsen at det blir en tydelig forbindelse mellom skapelse og frelse. Den Gud som skapte verden handler også til frelse for verden gjennom Jesus. (Hegstad 2015:98).

Frelsen betyr en bekreftelse og fullendelse av skaperverket. Man kan betrakte det som Gud ønsker å ha et evig forhold til det skapte; til mennesker, dyr, natur osv.

Troen på Gud som skaper finner vi tydelig uttrykt i Den apostoliske trosbekjennelsen og i Den nikenske trosbekjennelsen.

Gud viste gjennom sine praktiske handlinger at han hadde en reell omsorg for skaperverket, derfor sørget han for å opprettholde det skaperverket som han ifølge Bibelens skaperfortellinger hadde brukt seks dager på. Dersom man tror på Gud som jordens, mennesker og dyrs skaper ligger det implisitt at man også kan tenke seg at Gud er der for å opprettholde verden. Verden skal altså fortsette å eksistere i fremtiden. Det er trolig få som blir sjokkert dersom man påstår at Gud har et ønske om å la verden bestå. Et ubestridelig faktum er nemlig at Gud ønsker å være aktiv i verden. (Hegstad 2015:98 ff.)

For kristne individer innebærer troen på Gud som skaper også at livet er en gave. Denne gaven er noe de kristne setter veldig pris på. Det kan være med å forklare at en del kristne opplever abort som en feil. Argumentasjonen de støtter seg på er gjerne at det Gud har gitt i gave til mennesket skal vi ikke legge oss bort i. Man skal ikke ta vekk noe som stammer fra Gud.

Gud har hele tiden ønsket å ha en relasjon til mennesket. Han har åpenbart seg i form av den allmenne åpenbaring i skaperverket og i åpenbaring gjennom frelseshistorien. Gud har valgt seg ut mennesket som sin samarbeidspartner. Mennesket skal hjelpe Gud å ta vare på skaperverket. Som det mest intelligente av Guds skapervesen råder vi over jorden og de andre skapningene.

3.1.2 Bønn

Men forholdet mellom Gud og mennesket betyr ikke at det er bare Gud som vender seg til mennesket på ulike måter, for eksempel gjennom profeter. Nei også mennesket velger å søke kontakt med Gud. Mennesket gjør dette gjennom bønn. I en kristen livstolkning er bønningen et sentralt uttrykk for at mennesket vil beholde kontakten med Gud. Vi er takknemlige overfor det Gud gjør for oss og vi kan be Gud om å dekke våre grunnleggende behov. F.eks. i Herrens Bønn kan man lese:» Gi oss i dag vårt daglige brød» (Matt 6,11).

Bønningen kan i vår tid oppfylle mange behov hos mennesket. Det hevdes fra ulike kanter at ensomhet er vår tids folkesykdom. Det kan derfor ikke utelukkes at en del av disse menneskene søker mot Gud for et fellesskap som de ikke finner i det hverdagslige livet sitt. Andre mennesker kan oppleve det sterke materielle fokuset i hverdagen som utilstrekkelig. De kan være på jakt etter noe mer og i den forbindelse kan oppmerksomheten rettes mot Gud og det kan være at mennesket ser en mulighet i at relasjonen til Gud kan berike og utfylle livet hans/hennes. Atter andre mennesker kan ha opplevd skuffelser i livet. I den sammenheng kan søket mot en meningsfylt relasjon til Gud spille en vesentlig rolle. (Austad 2008:27).

Bønn kan også ha form av en klagebønn. Mennesket klager sin nød til Gud (Sal 6). Men bønningen kan også ha meditasjonens form, der man kan grunne over det Gud har gjort. (Hegstad 2015:104)

Det kan hevdes at bønner er noe mirakuløst og overnaturlig, som bryter med den naturlige orden. Det som gjør bønner til en mulighet for den troende er forestillingen om at Gud er fri og kan velge å innfri ønsket i bønner til den troende. (Hegstad 2015:104)

Men den troende har ingen garanti for at Gud innfrir den troendes ønske fra bønner. Den troende kan ønskes å oppnå kontakt med Gud og stille seg sammen med Gud omkring Guds plan med verden. Dersom man velger å be med den tredje bønner i Fadervår:» La din vilje skje på jorden slik som i himmelen» (Matt 6,10), ber man også om å bli formet av denne viljen (Hegstad 2015:105).

Man kan hevde at det er naturlig for menneskene å stille spørsmål om verden og den virkelighet vi er en del av. Hva er vår plass her? Er det bare tilfeldig at vi lever i dag? Har Gud en bestemt plass for meg? (Hegstad 2015:109)

Det som kan synes åpenbart for de fleste er nok at mennesket har en særstilt posisjon i Guds skaperverk. I 1 Mos 1,1,2,3 avsluttes den sjette dagen med at mennesket blir skapt. Det heter at Gud skapte mennesket i sitt bilde (1 Mos 1,27). Gud befaler mennesket om å formere seg. «Vær fruktbare og bli mange, fyll jorden og legg den under dere! Dere skal råde over fiskene i havet og over fuglene under himmelen og over alle dyr som det kryr av på jorden» (1 Mos,28). Dette er et klart signal om at mennesket har en ledende rolle i skaperverket (Hegstad 2015:109).

Gud gjorde det tidlig klart i skapelsen at han ønsket at mennesket skulle leve sammen. Derfor skapte han Eva av Adams ribben, slik at ikke Adam var alene. Samtidig satte han dyrene på jorden, slik at de sammen med menneskene skulle forvalte jorden.

3.1.3 Fellesskap

Et viktig poeng ifølge det kristne menneskesynet er at mennesket er skapt til å leve i fellesskap med andre. I skapelsesberetningen i 1 Mos 2, sier Gud:» Det er ikke godt for mennesket å være alene. Jeg vil lage en hjelper av samme slag» (1 Mos 2,18). Av Adams ribben lagde Gud Eva. Litt lenger ut i skapelsesberetningen kommer Gud med erklæringen om at Adam og Eva skal holde sammen og være ett (1 Mos 2,24). Dette kan man oppfatte som at det skal være et nært personlig fellesskap mellom mann og kvinne (Adam og Eva og senere skal dette gjelde også for deres etterkommere). Ekteskapet mellom mann og kvinne har

i kristen tradisjon blitt innstiftet av Gud.

Karl Olav Sandnes diskuterer i *boken Menigheten -Guds familie og våre søsken: det kristne fellesskapet som utfordring*, blant annet fellesskapets betydning for den troende. Sandnes viser til at Paulus var av den oppfatning at det var visse dimensjoner i menneskets Gudstro som den troende bare kunne begripe sammen med andre kristne. Fellesskapet betegnes som en kilde til tro og kunnskap. (Sandnes 1994:33). Videre peker Sandnes på at det kristne fellesskapet blir en kanal for Guds nåde, veiledning og trøst. Et hovedinntrykk som fester seg hos leseren er at kristne er opptatt av andre menneskers ve og vel og ønsker gode relasjoner til sine medmennesker.

Disse inntrykkene samsvarer med de historiene vi kan lese om i diverse kilder som fremhever at de første kristne menighetene kunne tilby å ta ansvar for og viste omsorg for nye grupper av troende (Heiene m.fl.2012:190).

Paulus på sin side hevder i Ef 3 at den kristne vokser sammen med likesinnede. Hvor viktig fellesskapet i menigheten er for mange kristne tyder undersøkelser som er gjort, som peker på at kristne dropper ut av menighetslivet grunnet manglende evne til å knytte personlige relasjoner i menigheten. (Sandnes 1994:33)

Filosofen Immanuel Kant vektla i sin tid den grunnleggende kristne innsikten om å behandle et menneske som et formål og ikke bare som et middel (Hegstad 2015:113). Et utsagn som må kunne sies å ha gyldighet den dag i dag.

3.2 Aspekter ved kristen etikk med relevans for problemstillingen, for eksempel menneskeverd, alkohol og rusmidler, prestasjon, konkurranse, nestekjærlighet osv.

3.2.1 Menneskeverd

Menneskeverd er en viktig verdi i et demokratisk samfunn som Norge. Dette er en verdi som står høyt i kurs i det norske samfunn. Vår kristne kulturarv vektlegger at hvert enkelt menneske er verdifullt og bør få muligheten til å leve et fullverdig liv der det får dyrke sine interesser og leve i ulike fellesskap. Det er essensielt at enkeltmennesket får oppleve lykke og glede i livet sitt. Fra et kristent perspektiv blir ikke et menneske mer verdifullt selv om det

skal skulle ta en drøss med gullmedaljer fra for eksempel EM, VM og OL. Man blir riktignok rangert foran andre på for eksempel tabeller over hvilke utøvere som har vunnet flest medaljer eller tjent mest penger. Men foran Gud er vi alle like mye verd uavhengig av det vi presterer, slik Paulus oppsummerer det i Galaterbrevet 3,28:» Her er det ikke jøde eller greker, slave eller fri, mann og kvinne. Dere er alle èn, i Kristus Jesus». Gud elsker som vi forstår alle mennesker like mye uavhengig av hva mennesket presterer.

3.2.2 Alkohol og rusmidler

Mine informanter hadde mye på hjertet i intervjuene når det gjaldt sitt forhold til alkohol og rusmidler. Derfor får dette temaet såpass utførlig behandling i teori-, analyse- og drøftingskapitlene i oppgaven.

Det er en del bud og leveregler som tradisjonelt har vært viktige for kristne. Et av dem handler om vårt forhold til rusmidler. Helt fra antikken har idrettsutøvere vært bevisst på å leve sunt, da et utsvevende liv reduserer muligheten for å lykkes innen den tøffe konkurranseidretten. Flere av mine informanter vil uttale seg om sitt forhold til alkohol og rusmidler i analysekapitlet. Trym Iversen Rostad har forsket på hvordan menneskets prestasjoner i utholdenhetsidretter påvirkes av alkohol. Han konkluderer med at alkoholen er en av fem hovedfaktorer som er avgjørende for den prestasjonen en idrettsutøver kan gjøre i en utholdenhetsidrett. Iversen Rostad viser til forskjellige forskere som peker på at alkohol virker ødeleggende på hvile, restitusjon og prestasjon. Et hovedinntrykk er at utøveren som har drukket tett inn mot konkurranse ikke greier å presse seg til det ytterste og vil tape på å stille i konkurranse med en slik oppladning (Iversen Rostad 2014:15 ff).

3.2.3 Nestekjærighet

Menneskene blir tidlig opplært i hjem og skole at de skal ta vare på hverandre og bry seg om andre på en positiv måte. Det kan vel uttrykkes at Jesus bør få mye av æren for at mennesket tidvis viser mye god nestekjærighet overfor sine medmennesker. I Bergprekenen i kapittel 5-7 i Matteusevangeliet finner vi mange av Jesu `taler. I disse kapitlene i Matteus-evangeliet radikaliserer han kjærlighetsbudet og lot det gjelde også fiendene sine.

«Elsk deres fiender, velsign dem som forbanner der, gjør godt mot dem som hater dere, og be for dem som krenker dere og forfølger dere.» (Heiene m.fl.2012:185).

Begrunnelsen bak kravet om å vise kjærighet mot sine fiender er nettopp Guds omsorg. Det er her snakk om en kjærighet som sprenger alle grenser. I idrettens verden kan man fort

betrakte motstanderne som fiender man skal beseire. Det er noe veldig mange later til å være innforstått med. Det er en del av idrettens vesen. Samtidig er det godt å se at det finnes utøvere som konkurrerer i glede over å være sammen om fellesopplevelser. Noen ganger er det viktig at vår medmenneskelighet og omsorg for våre medmennesker aktiviseres. Som i forbindelse med stafetten under orienterings-VM i Ungarn i 2009. Den svenske ankermannen Martin Johansson skadet seg i skogen ved at han fikk en pinne inn i låret. Han ble liggende med indre blødninger. Konkurrentene fra Frankrike, Tsjekia og Norge oppga egne medaljemuligheter og franskmannen og tsjekkeren forbandt skadene til svensken mens nordmannen løp etter hjelp og fikk varslet ambulanse.

Disse lagene endte langt bak i stafetten, men de fikk hederspris av president Åke Jacobsson i det internasjonale orienteringsforbundet. Den norske orienteringsløperen Anders Nordberg fikk også prisen Årets Forbilde på Idrettsgallaen i Norge i januar 2010. Det gjør godt å se at det er rom for medmenneskelighet i idretten i vår tid.

<https://www.nrk.no/sport/ofret-vm-medalje-for-a-redde-liv-1.6936896> Sett 06.01.2018

Robert J.Higgs og Michael C.Braswell peker på at målet i religionen er å hjelpe andre. Det vil gjøre sjelen vår godt å være en god neste. I følge skriften (Bibelen) kan det være hvem som helst (Higgs og Braswell 2004:37).

Innenfor idretten er det gjerne slik at man ønsker å beseire konkurrentene. I tilfeller som det som er beskrevet ovenfor der noen utøvere går sammen om å hjelpe en annen skadet konkurrent, ser vi tydelig at nestekjærlighet vinner frem mot eventuelle egoistiske tanker om å sikre seg gullmedalje.

3.3 Kristne verdier som har relevans for problemstillingen, for eksempel likeverd, rettferdighet og familie.

3.3.1 Likeverd

Jeg vil i dette kapitlet peke på noen utvalgte kristne verdier som har relevans for problemstillingen. To av de kristne verdiene som raskt peker seg ut er likeverd og rettferdighet.

Dette er verdier som mange mennesker nok kan gjenkjenne som betydningsfulle i sine liv. Kristendommen betrakter menneskeverdet som forankret utenfor mennesket og er uavhengig av de menneskelige egenskapene. Alle mennesker stiller likt. Dette understrekes i bibeltekster der man omtaler de menneskelige grunnvilkår. (Heiene og Thorbjørnsen 2014:127).

I den første skapelsesfortellingen uttrykkes likeverd ved at både mann og kvinne er skapt i Guds bilde (1 Mos 1,27). Fosteret er inkludert i likeverdstanden (Sal 139,13-16). For Gud var alle mennesker likeverdige: « Her er det ikke jøde eller greker, slave eller fri, mann og kvinne. Dere er alle èn, i Kristus Jesus. (Gal 3,28) (Heiene og Thorbjørnsen 2014:127 ff).

3.3.2 Rettferdighet

Den forståelse vi i dag har av begrepet rettferdighet har vi arvet fra antikken. Den juridiske forståelsen av begrepet er sentral og det handler i stor grad om forholdet mellom ytelse og motytelse: Enhver person skal få det som tilkommer vedkommende. (Heiene og Thorbjørnsen 2014:188).

I det gamle Testamentets tale om rettferdighet ser det annerledes ut. Her står Guds rettferdighet sentralt. Det handler i stor grad om Guds omsorg og godhet. Mennesket kunne be om Guds rettferdighet, selv om det ikke hadde noen fortjeneste å vise til. I en samfunnsmessig kontekst spørres det etter en tilstand av rettferdighet. I Jes 1,21 ff understreker Jesaja at endringer er skjedd i Jerusalem og at det ikke lenger er en by der rett og rettferd dominerer. Typisk for domsprofetien taler Jesaja på vegne av Gud og advarer om at den eneste veien å unngå Guds harme er å vende om. Alternativt vil man oppleve å gå til grunne. (Jes 1 1,21 ff).

Rettferdighet handlet videre om å gjøre noe med økonomisk og juridisk undertrykkelse som rammet enker, farløse og dagarbeider. Disse gruppene skulle tas vare på fordi de var Guds skapninger. Det å ville ha rettferdighet handlet om å ville vise barmhjertighet overfor andre. (Heiene/Thorbjørnsen 2014:188 og Job 31,13-15).

Innen idrettens verden har rettferdighet spilt en viktig rolle helt fra man startet å arrangere og gjennomføre konkurranser i antikken. Med rettferdighet innen idretten forstod man ærlighet og rettskaffenhet. Dette var etiske normer som de frie grekere prøvde å leve opp til både på og utenfor idrettsbanen. (Thorbjørnsen 2014:102).

Visdomslitteraturen kjennetegnes ved sine sosialetiske formaninger som begrunnes ut fra skapertroen:» Den som er hard mot den stakkar, håner hans skaper, den som er mild mot de fattige, ærer Gud» (Ordsp 14.31).

Det kan hevdes at visdomslitteraturens fokus på de menneskelige erfaringer har gjort den så populær i vide kretser. De observasjoner mennesket gjorde i hverdagslivene sine kunne stå som utgangspunkt for at mennesket kom frem til dypere innsikt omkring det mangfold som man vel kan påpeke kjennetegner virkeligheten vår. De etiske sentenser kan få et allmennmenneskelig preg (Heiene og Thorbjørnsen 2014:25).

I Ordsp 16,8 lyder et bibelvers slik: «Bedre å eie lite med rettferd enn å vinne mye med urett». «En arbeider er sin lønn verd» heter det i Luk 10,7 (Heiene/Thorbjørnsen 2014:176) Dette kan man tolke som at Bibelen regner med lønnssystemet som en eksisterende ordning. I dag betyr lønn utrolig mye for livsoppholdet ditt og de mulighetene du har i livet. Det er mange faktorer som bestemmer lønnen din. Innsats, markedskrefter, utdanning, behov og risiko er noen av de viktigste. (Heiene/Thorbjørnsen 2014:176).

3.3.3 Familien

Paulus skriver i Ef 6.1-6.4 hvordan han oppfatter at familieforholdene bør være:

«Dere barn skal være lydige mot foreldrene deres for Herrens skyld, for det er rett. Du skal hedre din far og din mor, det er det første av budene som har et løfte: så det kan gå deg godt og du kan leve lenge i landet. Dere fedre, vekk ikke sinne og trass hos barna, men gi dem den oppdragelse og rettleiding som er etter Herrens vilje». (Ef 6.1-6.3)

Svein Olaf Thorbjørnsen peker på familien som en grunnleggende institusjon i samfunnet som har bestemte oppgaver eller funksjoner å fylle. Thorbjørnsen viser til George P. Murdoch som definerer familien ut fra dens fire grunnleggende funksjoner: 1.Sosialisering av barn, 2.Økonomisk samarbeid, 3.Seksuelt forhold mellom ektefeller og 4.Reproduksjon. (Thorbjørnsen 1994:148)

3.4 Forholdet mellom det kristne og det allmenne

Etikken har både et allment og et spesielt preg. I denne delen av oppgaven vil jeg se på forholdet mellom det kristne og det allmenne og verdier som fornuft, samvittighet og selvrealisering, vil være sentrale.

3.4.1 Kristen etikk/allmenn etikk

Kristen etikk er skapelsesetikk. I kristen kontekst tenker man at Gud står bak skapelsen av menneskene, dyr, verden. Alle mennesker, uansett hva slags innstilling de har til Gud er ifølge kristen etikk en del av Guds skaperverk. Ifølge den kristne etikken tilhører verden Gud. Videre mener de kristne at Gud har ønsket å skape verden. Ut av det kan man lede at verden er et meningsfullt og trygt sted å leve.

Paulus hevder at kristen etikk og allmenn etikk møtes i spørsmålet om en allmenn etisk erkjennelse er mulig. (Heiene og Thorbjørnsen 2014:49). Et dypdykk inn i Romerbrevet gir oss anledning til å betrakte Guds skapervilje som møter mennesket som et krav som er skrevet i deres hjerter. (Rom 2,14). Dette skjer uavhengig av den skriftlige åpenbaring av loven (1.Pet 2,12). Gud har lagt den allmenne lovåpenbaringen åpen slik at det naturlige mennesket kan erkjenne den. Det er i forlengelsen av denne forståelsen at naturretten har utviklet seg (Heiene og Thorbjørnsen 2014:49).

Naturretten vektlegger at mennesket vet hva som er rett og galt. I tilfellet med mine informanter kan det hevdes at deres indre stemme (fornuften) sa dem at en forsiktig holdning til alkohol nok ville være det lureste dersom de ønsket å maksimere prestasjonene på idrettsbanen.

Mye er både sagt og skrevet om den kristne etikk. Det som dog kan sies å kjennetegne denne er dens åpenhet overfor annen etikk. I en slik sammenheng kan man vise til at skapertanken er sentral i argumentasjonen for at det er en relasjon mellom disse to etikktypene. Det er et ubestridelig faktum at livslovene til skaperen er gyldige for alle mennesker. Mennesket er slik utstyrt fra Skaperens hånd at det kan begripe hva som er Herrens vilje med mennesket og verden. (Heiene og Thorbjørnsen 2014:51)

En positiv utfordring for den kristne etikken er at den har ting å lære av annen etikk. Saken er nemlig den at annen etikk har arbeidet med etiske temaer som kirken tradisjonelt har vært lite

opptatt av. Nevnes kan temaer som likestilling, demokrati og menneskerettigheter. (Heiene og Thorbjørnsen 2014:51).

Man kan videre peke på den kristne etikken inneholder allmenne aspekter som gjør den egnet til et samarbeid med andre religioner og livssyn. De ulike religioner og livssyn kan gjøre felles sak i kampen for fred og for miljøet og mot prostitusjon og rasisme. (Thorbjørnsen og Heiene 2014:51).

Kristen etikk skiller seg fra annen etikk på vesentlige områder. Forestillingen om syndefallet gjør at kristendommen har et mer negativt syn på mennesket enn det islam har. I islam er ikke mennesket født syndig. Livssynshumanismen understreker det positive ved mennesket og har stor tro på mennesket. Kristendommen og Jødedommen preges av at Gud i ulike sammenhenger og til forskjellige tidspunkt i historien ikke er fornøyd med de livene menneskene lever på jorden. Derfor sender Herren med jevne mellomrom profeter som prøver å tale folket til rette, slik at de skal vende om og lever mer etiske fullverdige liv. Profeten Jeremia taler om at folket skal straffes fordi ikke adlyder Gud og dyrker andre guder. «Derfor sier Herren; Nå fører jeg over dem en ulykke som de ikke kan slippe fra. Når de roper til meg, vil jeg ikke høre på dem» (Jer 11,11).

Bibelen er de kristnes hellige bok og i den boken åpenbares Guds vilje. De ti bud er sentrale bud i både kristendommen og jødedommen. Helt fra Moses fikk budene av Gud på Sinai fjellet har budene vært sentrale etiske rettesnorer i disse to religionene som oppstod i Midt-Østen for tusenvis av år siden. Kristendommen har dessuten noen bud som de ikke deler med jødedommen, som Det dobbelte kjærlighetsbudet. Det første kjærlighetsbudet lyder:» Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand» Det neste lyder: Du skal elske din neste som deg selv». (Matt 22,37-39)

Gjensidighetsprinsippet er en etisk norm som kristendommen deler med andre religioner. Det lyder:» Alt du vil at andre skal gjøre mot deg, skal du også gjøre mot andre». En tilsvarende norm i buddhismen lyder» Alt du ikke vil at andre skal gjøre mot deg, skal heller ikke du gjøre mot andre».

Jeg vil til slutt i dette avsnittet si litt om begrepene lek og moro. Johan Huizinga skriver i boken *Homo Ludens* at spill er en frivillig aktivitet. (Huizinga 1950:18) Huizinga poengterer

videre at spillet kjennetegnes av at det bedrives fordi det inneholder et element av enjoyment (fornøyelse).

Leken finner som regel sted i fritiden til både kristne- og ikke-kristne. Barn er trolig de som leker mest, men Huizinga skriver at barn er seg bevisst at leken «was only for fun» (bare for moro) (Huizinga 1950:18). Leken er gjerne ganske intens. Det er nemlig som regel et ønske om å vinne når man deltar. Likevel vet de som deltar at det er visse regler som gjelder.

(Huizinga 1950:21)

De som ikke vil følge reglene blir som regel kastet ut. Eksempler på populære spill eller lek er kortspill, boksen går og gjemsel. Dette er spill som mennesker i ulike aldersgrupper spiller og oppfatter som moro. Jeg kommer tilbake til begrepet moro

3.4.2 Moralske perspektiver

Det kan argumenteres for at et kristent individ kjenner noe sterkere på et ønske om å leve et moralsk godt liv enn en person som har et annet livssyn da en slik person ikke opplever trusselen om straff fra en Gud som like overhengende. Samtidig må det ikke underslås at de fleste mennesker nok vil ha et ønske om å leve gode liv og være gode mennesker. Men filosofen Heine A. Holmen understreker at mennesket må gjøre seg erfaringer og at mennesket gjennom handlinger skaffer seg kunnskap som det kan bruke til å bli bedre mennesker. Den store utfordringen ifølge Holmen er at mennesket stiller seg spørsmålet hvorfor vi skal leve et moralsk liv. Holmen argumenterer i avhandlingen «Ethics and the nature of action» for at det er mulig å gi begrunnelser for hvorfor mennesker skal leve moralske liv. (Holmen 2012)

Det som virker åpenbart er at Bibelen har en etisk kunnskap som fornuft og samvittighet ikke kan gi like presist. Det handler om grunnleggende normative momenter som er knyttet til virkelighetsforståelse, menneskesyn og syn på historien. Innenfor kristendommen er det et uomtvistelig faktum at mennesket ses på som en syndig skapning. Evangeliene gir håp om at mennesket en dag skal motta Guds nåde og få en fremtid med Gud i himmelen. (Heiene og Thorbjørnsen 2014:53 ff)

3.4.3 Selvrealisering

Aristoteles er av den oppfatning at en av menneskes oppgaver i livet er å realisere de mulighetene som ligger iboende i oss. Det går ifølge Aristoteles ut på at mennesket utvikler ferdighetene sine eller dydene. Dydene som er knyttet opp mot etikken betraktes som

grunnleggende. Ved å utvikle moralske dyder danner mennesket en god karakter og man har et utgangspunkt for gode handlinger. Nå er mennesket ifølge Aristoteles i stand til å tilegne seg de intellektuelle dydene som er knyttet til praktisk viten. Den kloke personen har et øye for fellesskapet mente Aristoteles. Ved å mestre intellektuelle dyder av ulikt slag kunne man ifølge Aristoteles fungere godt som håndverker eller filosof. Menneskets bruk av intellektet var i følge Aristoteles veien mennesket skulle gå for å realisere seg selv og bli lykkelig.

(Kvamme, Lindthardt og Steineger 2013:257 ff)

3.5 Operasjonalisering av teori

Her følger en operasjonalisering av sentrale begreper i min oppgave:

Kristen tro: Jeg vil bruke teoriene til Hegstad, Austad og Sandnes til å kaste lys over mine resultater i drøftingen. Aktuelle spørsmål kan være: Hvilken betydning har bønner for mine informanter? Hvilken funksjon kan en kristen menighet ha for en kristen toppidrettsutøver?

Kristen etikk: Jeg vil bruke teoriene til Paulus og Rostad til å kaste lys over mine resultater i drøftingen. Aktuelle spørsmål kan være: Hvilken verdi oppfatter mine informanter at de har i forhold til sine medmennesker? Hva slags forhold har mine informanter til alkohol og hvordan begrunner de sine holdninger?

Kristne verdier: Jeg vil bruke teoriene til Heiene og Thorbjørnsen og Paulus til å kaste lys over mine resultater i drøftingen. Noen aktuelle spørsmål kan være: Hvorfor opplever mine informanter at rettferdighet er så viktig? Hvilken rolle spiller familien for kristne toppidrettsutøvere? Hvilken praktisk betydning har begrepet nestekjærighet for mine intervjuobjekter?

4. Empirisk metode

4.1 Kvalitativ metode, begrunnelse for bruk og relevans. Begrensninger. Metodekritikk.

For å skaffe til veie data har jeg brukt kvalitativt forskningsintervju som bygger på en fenomenologisk filosofi. Innenfor kvalitativ forskning er fenomenologi et sentralt begrep som har fokus på å forstå sosiale fenomener ut fra aktørens egne perspektiver og beskrive verden slik den oppleves av informantene. (Kvale/Brinkmann 2009:45)

Jeg bestemte meg tidlig for at jeg ville bruke kvalitativt forskningsintervju for jeg var av den oppfatning at dette ville være en egnet metode for å skaffe til veie de data som kan gi svar på oppgavens problemstilling. Et ønske fra mitt forskerperspektiv var at jeg skulle motta troverdige svar fra mine informanter og jeg tenkte i den forbindelse at jeg gjennom semistrukturert intervju ville kunne få detaljerte og utfyllende svar på de spørsmål som blir stilt. Informanten har ved en slik intervjumetode også mulighet til å fortelle meg mer enn det jeg hadde tenkt var relevant, og det gir også mulighet til å få oppklart eventuelle uklarheter i spørsmålene ved oppklarings- og tilleggsspørsmål. Videre er det slett ikke uvanlig at man kontakter informantene sine flere ganger i løpet av arbeidet med forsknings-studien. Det kan dukke opp nye tanker når man analyserer det innsamlede materialet. Nye spørsmål krever svar og da er det naturlig at det blir tatt ny kontakt med informantene.

Jeg er ikke sikker på om det hadde vært like lett å finne svar på problemstillingen ved å bruke kvantitative metoder. For det første er ikke denne metoden like fleksibel som den kvalitative metoden som er særlig opptatt av å gripe informantens perspektiv. Det kvantitative spørreskjema har som forutsetning at alle informanter får de samme spørsmål. Informantene skal ikke presenteres for ulike stimuli underveis. (Repstad 1994:12)

Heller ikke den kvalitative metode kan betraktes som entydig positiv.

Et negativt trekk ved den kvalitative metode er at man som forsker kan komme til å krenke intervjupersonen. Det er ganske naturlig da man ikke kjenner informanten særlig godt og fort kan komme til å si eller gjøre ting som personen oppfatter som upassende, som for eksempel å stille personlige spørsmål som ikke angår forskeren. En slik glipp kan ødelegge relasjonen mellom forsker og informant (Kvale og Brinkmann 2017:35).

En annen utfordring man kan støte på når man som forsker benytter den kvalitative metode er at det fort kan oppstå svært nære og personlige relasjoner mellom forskeren og informantene. Det kan bli såkalte kvasiterapeutiske relasjoner. De færreste forskere har imidlertid en

relevant utdanning til å gå inn i en slik rolle. En forsker som arbeider med kvalitativ metode som redskap trenger å utvise en god porsjon av finfølelse. Det innebærer nemlig en risiko for å ødelegge hele intervjuet dersom forskeren går for langt i sine forskningsundersøkelser. Forskeren kan ha et oppriktig ønske om å hjelpe informanten, men man kan risikere å bevege seg inn på deltakerens intimsfære. Det kan være uheldig og kan medføre konsekvenser ingen av partene ønsker. (Brinkmann og Kvale 2017:107)

Et annet vesentlig poeng som må komme tydelig frem er at forskeren i det kvalitative intervjuet etterstreber å få tak i aktørenes virkelighetsoppfatning, motivene deres og tenkemåtene deres. I en kvantitativ spørreundersøkelse betraktes det som en synd å endre spørreskjemaet før man har spurt halvparten av utvalget. (Repstad 1994:12)

Samfunnsforskeren Michael Argyris hevder at de kvalitative studiene støtter opp omkring et mer generøst menneskebilde enn det et kvantitativt gjør. Mennesket betraktes som mer fritt, kreativt og bevisst. Med det kan man forstå at det tegnes et mer hverdagslig bilde av mennesket enn det menneskebildet som det de kvantitative forskningsstudier gjerne formidler. I de kvantitative forskningsstudier blir mennesket ifølge Repstad gjerne sett på som en ganske så enkel datamaskin. (Repstad 1994:13)

Det er et ubestridelig faktum at det eksisterer en del skepsis omkring å bruke det kvalitative forskningsintervjuet som metode innen den moderne empiriske forskningen.

Kvale og Brinkmann lister opp ti standardinnvendinger mot det kvalitative forskningsintervjuet i sin bok om det kvalitative forskningsintervju fra 2009. Dette er gjort for at det skal bli enklere for forskere som bruker denne metoden å likevel argumentere for denne metoden. Jeg vil her nevne noen av de meste sentrale innvendingene mot å bruke det kvalitative forskningsintervjuet og skissere opp noen av argumentene som brukes for å imøtegå disse innvendingene (Kvale og Brinkmann 2009:197 ff).

For det første er ikke det kvalitative forskningsintervjuet vitenskapelig, men avspeiler bare sunn fornuft. Saken er den at det finnes ingen autoritativ definisjon på vitenskap som gjør at man kan kategorisere intervjuet som vitenskapelig eller uvitenskapelig. Mot dette kan man innvende at en arbeidsdefinisjon på vitenskap er metodisk produksjon av ny, systematisk kunnskap. Spørsmål om vitenskapelighet eller ikke avhenger av den forståelsen man har av nøkkelbegrepene i definisjonen, som metodisk, ny, systematisk og kunnskap hva angår den

spesifikke intervjuundersøkelsen. (Kvale og Brinkmann 2009:198)

For det andre er intervjuer ikke kvantitative, bare kvalitative og det gjør at de ikke er vitenskapelige. I de paradigmatisk samfunnsvitenskapelige diskusjonene har det ofte vært satt likhetstegn mellom vitenskap og kvantifisering. I konvensjonelle lærebøker innenfor samfunnsvitenskapelig metode har de kvalitative aspektene ved forskningsprosessen frem til nå vært omtrent ikke-eksisterende. Mot dette kan man hevdes at i natur- og samfunnsfagernes forskningspraksis har kvalitative analyser også hatt en viktig posisjon. (Kvale og Brinkmann 2009:199)

For det tredje bør det fremheves at det kvalitative forskningsintervjuet ikke er objektivt, men subjektivt. Forskerens egne interesser kan fort prege forskningssituasjonen. Hvordan er spørsmålene stilt på? Har analysen vært med å påvirke måten funnene gjengis på?

Det har hele tiden vært en gjennomtenkt ambisjon hos meg at jeg skal formidle det av tanker og opplevelser knyttet til forskningsspørsmålene som informantene mine beskriver i intervjuene.

Jeg har lagd en strukturert temamessig intervjuguide på forhånd. Denne fulgte jeg i all hovedsak under intervjuene.

Før jeg startet de møysommelige forskningssamtalene med mine informanter var jeg veldig bestemt på at jeg bare skulle hente ut den informasjonen intervjuobjektene gav, altså ikke prøve å vri svarene deres slik at de passet eventuelle ideer eller forestillinger om saksforholdene jeg måtte ha hatt på forhånd. Jeg er av den oppfatning at jeg har brukt en veldig tydelig metode for analyse og at denne metoden har hjulpet meg å gjennomføre en så nøytral analyse som overhodet mulig.

I det aktuelle forskningsprosjektet, der jeg har samtalt med diverse utvalgte personer, kan det ikke utelukkes at det har oppstått sympati overfor meg som intervjuer fra noen av mine informanter. Det kan igjen ha medført at informantene mine har ønsket å gjøre en ekstra god innsats under forskningssamtalene, slik at jeg får mye god informasjon å jobbe med etter intervjuene. Det ligger en fare i dette, at de vil hjelpe meg i arbeidet og ikke presentere fakta akkurat som de er. Etter det jeg kunne oppfatte i samtaler med mine informanter, etter å ha blitt mer kjent med dem, er jeg av den oppfatning at ingen av intervjuobjektene mine tidligere har jobbet mye med mine utvalgte problemstillinger i denne forsknings-studien. Jeg har et

bestemt inntrykk av at de forstod at jeg var på jakt etter de erfaringer og opplevelser de har hatt i sine idrettskarrierer.

Det er en realitet at jeg bor flere timer unna mine informanter. I en travel hverdag er det svært utfordrende å få til et møte ansikt til ansikt. Derfor tok jeg en beslutning om å gjennomføre intervjuene som rene telefonintervjuer. Jeg la inn en åpning for å følge opp med flere intervjuer. Samtidig som jeg stilte forskningsspørsmålene til mine informanter tok jeg utfyllende notater etter som de formidlet sine svar til meg. Disse notatene skrev jeg om fra et utpreget stikkordspreget muntlig språk og over skriftlig språk. I analysekapitlet vil leseren se at jeg vil operere med en blanding av skriftlig og muntlig språk. Jeg vil benytte skriftlig språk i de tekstpartiene der jeg refererer til funn jeg har gjort i forbindelse med gjennomlesningen av notatene fra intervjuene med mine informanter. I andre tekstpartier vil jeg ha skrevet inn sitater og der vil de muntlige uttalelsene til intervjuobjektene mine komme tydelig til uttrykk. (se kapittel 5.)

Jeg opplevde at intervjusituasjonen var krevende for både forsker og informanter. Som forsker er man nødt til å sette seg inn og forstå den situasjonen intervjupersonene befinner seg i. Som forsker må man dessuten være i stand til å følge de tråder/retninger som dukker opp i forbindelse med intervjuene der informantens svar spiller en vesentlig rolle for utviklingen av samtalen. Som forsker oppfatter jeg at man bør være våken og i stand til å følge opp overraskende uttalelser med oppfølgingsspørsmål. Jeg var derfor opptatt av å sitte i et stille rom hjemme, der jeg ikke ble forstyrret av utidig støy. Jeg var ikke aktivt med å bestemme i hva slags rom mine informanter satt mens de svarte på forskningsspørsmålene. Mitt syn på saken er at de som voksne individer makter å innrette seg best mulig til en lengre intervjusituasjon. Mitt hovedinntrykk er at støy ikke påvirket samtalen på en negativ måte, det vil si at jeg ikke hørte alt mine intervjuobjekter sa.

4.2 Kvalitative intervjuer, semistrukturerte.

Det kvalitative forskningsintervjuet søker å begripe verden betraktet fra intervjupersonens side. Målet er å få frem betydningen av de erfaringer folk gjør og deretter å avdekke deres opplevelser av verden, før de vitenskapelige forklaringer. (Kvale/Brinkmann.2009.45)

Temaet for intervjuene er informantens livsverden og det forhold de har til den. Gjennom å registrere og fortolke meningen med det som sies og måten det blir sagt på, kan man innhente

kvalitativ kunnskap om spesifikke situasjoner og hendelsesforløp.

Den kunnskapen man skaffer til veie gjennom et kvalitativt forskningsintervju lages sosialt i samspillet mellom forsker og informant. Denne produksjonsprosessen fortsetter gjerne gjennom transkripsjonen, analysen og rapporteringen. Den innrapporterte kunnskapen farges også av hvilke prosedyrer og teknikker som bruker underveis.

Det semistrukturerte intervjuet er et forskningsintervju der man prøver å forstå sosiale fenomener ut fra aktørens egne perspektiver og beskrive verden slik informantene opplever den. Informantene har sin oppfatning av den virkelige verden. Fenomenologien som filosofi ble grunnlagt av Edmund Husserl omkring år 1900. (Kvale og Brinkmann 2017:44ff).

En forsker vil nok kunne befinne seg i situasjoner i forbindelse med forskningsstudier der han eller hun må vurdere hva slags type intervju som kan være aktuelt for å frembringe kunnskap. Et semistrukturert livsverden-intervju bruker man når temaer fra dagliglivet skal begripes ut fra intervjupersonens egne perspektiver. Denne type intervju har til hensikt å innhente beskrivelser av intervjupersonens livsverden, og da særlig fortolkninger av meningen med de fenomenene som blir beskrevet. (Kvale og Brinkmann 2017:46)

Det som kjennetegner det semistrukturerte intervju er at det verken er en åpen samtale ei heller en lukket spørreskjemasamtale. Man tar i rollen som forsker i bruk en intervjuguide der man sirkler inn en del bestemte temaer. Disse temaer kombineres med forslag til spørsmål der de fleste spørsmålene blir brukt i samtalen mellom forsker og informant. Etter at intervjuet er gjennomført transkriberer forskeren som regel intervjuet og den nedskrevne teksten og lydbåndene blir til materialet som senere skal analyseres for å finne frem til meningsbiter. I mitt tilfelle ble det ikke gjort noen transkripsjon av noe lydbånd, da jeg ikke benyttet lydbånd, men skrev notater på papir fra det som mine informanter sa. Siden renskrev jeg notatene til et forståelig og innholdsrikt materiale som jeg senere brukte i analysekapitlet mitt (Kvale og Brinkmann 2017:46)

4.3 Utvalg av informanter

Problemstillingen min inneholder presiseringen» ha for kristne toppidrettsutøvere». Det ligger dermed innforstått at jeg derfor konsentrerer meg om å intervju kristne toppidrettsutøvere.

Det vil nok være ulike oppfatninger om hvor mange informanter som er et passende utvalg for en intervjuundersøkelse. Dukes anbefaler et utvalg på mellom tre og ti personer. (Postholm 2010:43)

Mitt forskningsprosjekt har ingen uttalt ambisjon om å fremstå som utpreget stort. Jeg har derfor valgt å holde meg i nedre del av Dukes` anbefaling vedrørende utvalgsstørrelse. Jeg har intervjuet fire personer. Mitt hovedmål med datainnsamlingen har vært å få frem kunnskap i intervjuene som ville være med å besvare problemformuleringene i oppgaven min.

Noen av mine informanter fant jeg frem til ved å google etter kristne toppidrettsutøvere på nettet. En interessant artikkel i Aftenposten gav meg noen navn på kristne idrettsutøvere. Jeg noterte meg navnene og tok kontakt med disse på telefon. Jeg fortalte disse utvalgte menneskene hvem jeg var, hva jeg studerte og om oppgaven min der jeg ønsket å få svar på problemstilling og underproblemstillingene i masteroppgaven min via et semi-strukturert intervju med noen få utvalgte informanter.

Det neste steget var at jeg fortalte at jeg ønsket at nettopp de skulle delta fordi jeg var av den oppfatning at de som kristne toppidrettsutøvere hadde gode forutsetninger for å besvare spørsmålene i min studie. Fire av disse personene sa seg villig til å delta. Jeg sendte dem samtykkeerklæringen på epost. Der går det frem at deltakelsen er frivillig, at de vil bli anonymisert i oppgaven min og at de kan velge å trekke seg senere dersom de ikke ønsker at jeg skal bruke funn ifra intervjuene i oppgaven min.

Videre sendte jeg intervjuguiden med spørsmål til intervjuet per mail til informantene mine, altså til de som hadde takket ja til å stille opp til et forskningsintervju. Ideen bak å sende intervjuguiden til mine intervjuobjekter noen dager før intervjuet skulle gjennomføres, var at informantene mine skulle få tid til å gjøre seg opp noen tanker omkring spørsmålene jeg ville at de skulle besvare i intervjuet. Jeg ville ha godt forberedte informanter, slik at samtalene skulle gli og bli gode. Det skulle senere vise seg at det var en strategi som fungerte i noen tilfeller, jeg fikk mye ut av intervjuene med et par av informantene mine. Jeg kommer tilbake til resultatene i analysekapitlet.

Kontakten med informantene mine og arbeidet med forskningsspørsmålene i forkant, underveis og i etterkant av forsknings-samtalene, var en prosess som jeg opplevde at begge parter fant meningsfull, men også lærerik.

Det å finne frem til potensielle informanter til en forsknings-studie er en prosess som tar tid og det er slett ikke opplagt at folk er villig til å stille opp til et forskningsintervju. Det var noe jeg selv skulle oppleve. Heldigvis kan man oppleve at ting likevel løser seg på et vis.

I mitt tilfelle kan det nevnes at jeg fikk tips om mulige kandidater fra en bekjent og fra veilederen min. Denne «snøballmetoden der man får tips om aktuelle kandidater som kan bidra i studien viste seg vellykket for meg. (Leseth og Tellmann 2014:55).

Jeg tok kontakt med disse kandidatene på telefonisk vis, på samme måte som med de andre idrettsutøverne jeg ønsket å intervju.

Jeg fikk napp hos to kandidater som følge av slike tips. Dermed hadde jeg med litt hjelp funnet frem til mine fire informanter og kunne starte forskningsintervjuene.

Det viste seg at den gruppen av informanter jeg ble sittende igjen med var en ganske uensartet gruppe av individer. Ved starten av dette prosjektet kunne jeg umulig vite at akkurat disse fire skulle danne min informantgruppe. I ettertid er jeg dog ganske tilfreds med at jeg endte opp med akkurat disse menneskene. Tre av informantene mine har lagt opp som toppidrettsutøvere mens en fortsatt er aktiv. Tre av de deltagende informanter er kvinner mens en er mann. Det var helt tilfeldig at sammensetningen av utvalget ble slik den ble. Jeg var nemlig i kontakt med flere menn som av ulike årsaker valgte å takke nei til å delta i forskningsprosjektet mitt. En av disse hadde jeg også gjennomført et intervju med, men av personlige årsaker ønsket han ikke at jeg skulle bruke forskningssamtalen vår i masteroppgaven. Dette tok jeg til etterretning og tilintetgjorde notatene fra samtalen vår. Heldigvis fikk jeg tak i en erstatte, slik at jeg til slutt satt igjen med fire informanter.

4.4 Analysemetode for tolkning av datamaterialet. utfordringer.

Jeg har valgt å bruke en analysemetode av datamaterialet som kalles selvforståelse.

Her er vekten lagt på at fortolkeren i en fortettet form prøver å formulere det den intervjuede selv oppfatter som meningen med uttalelsene sine. Det har medført at jeg har fortolket materialet på bakgrunn av informantens selvforståelse. Det er det vi kan kalle for en omskrevet fortetting av de synspunkter informanten kom med i intervjuet. Det likner en del på meningsfortettingen som forskeren Giorgi bruker. (Kvale og Brinkmann 2017:241)

De fire intervjuene som jeg gjennomførte ble renskrevet like etter at de ble gjennomført. Jeg har ikke skrevet ned alle nyanser i stemmebruk, bevegelser eller følelsesutbrudd som

informantene gav uttrykk for. Ellers prøvde jeg å gjengi intervjuet så nøyaktig som mulig. Jeg skrev ned formuleringer ordrett, det ble til at jeg noterte ned noen fyllord, men ikke tenkepauser. Jeg har valgt å ta med noen sitater da jeg ønsker at utsagnene deres skal bli både tydelige og troverdige i fremstillingen. Det er noen etiske problemstillinger i forbindelse med å endre fra muntlig til skriftlig tale. Man skal omsette muntlig interaksjon til et skriftlig produkt. Det blir en ny form som skapes når det muntlige går til skriftlig. (Kvale og Brinkmann 2017: 205)

Det sosiale samspillet mellom forsker og informant er ikke mulig å begripe for den som bare leser utskriften av intervjuet. (Kvale og Brinkmann 2017:205).

Jeg velger i analysekapitlet mitt å referere funnene i ulike kategorier som : 1.)funn innen kristen tro, 2.) funn innen kristen etikk og 3.) funn innen kristne verdier. Jeg vil også sitere noen av informantenes synspunkter fra intervjuene. Hensikten bak å benytte en slik metode for å beskrive funnene fra intervjuene er å få informantenes stemmer/utsagn til å understøtte og klargjøre de forholdene som tas opp.

Det er en vanlig metode å arbeide med funn i en kvalitativ studie.
(Postholm 2010:123)

Etter at intervjuene er blitt gjennomført og omgjort fra muntlig til skriftlig produkt og analysen er gjennomført har jeg etterstrebet å offentliggjøre funn som er så nøyaktige og representative for forskningsområdet mitt som overhodet mulig. (Kvale og Brinkmann 2017: 108)

Rapporteringen av undersøkelsesfunnene og metodebruken skal formidles i en form som overholder vitenskapelige kriterier, og tar hensyn til undersøkelsens etiske sider og altså ebber ut i et lesbart produkt. (Kvale og Brinkmann 2017:137)

4.5 Reliabilitet og validitet

En forsknings-studie som denne fører til at man støter bort i diverse begreper. Jeg skal i de neste avsnittene greie ut om to slike som har en rolle å spille innenfor metodelæren. Når man bruker tid på spørsmålet om reliabilitet henger det blant annet sammen med spørsmålet om man kan reprodusere et resultat på andre tidspunkter av andre forskere. Essensielt i den

forbindelse er om intervjupersonen vil gi andre svar på et annet tidspunkt. Det kan man slett ikke utelukke, da mennesker i mange sammenhenger for eksempel blir klokere med årene og får et annet syn på saker og ting. Vitenskapen og erfaringer vi gjør eller leser om kan føre til at man går bort fra en oppfatning. Det går an å hevde at det på 1960-tallet nok var en oppfatning blant norske fotballspillere at man kunne hevde seg på topp nasjonalt nivå selv om man festet en del. I 2018 vil jeg tro at svært få vil være av den oppfatning at man kan prestere på topp nasjonalt nivå i fotball med regelmessig festing.

Validitet i samfunnsvitenskapene dreier seg om hvorvidt en metode, som for eksempel kvalitativt forskningsintervju, egner seg til å undersøke det den skal undersøke. I dette tilfellet er det spørsmål om det semi-strukturerte forskningsintervju er en egnet metode til å samle inn data av typen oppfatninger, følelser og kunnskap som kristne idrettsutøvere er i besittelse av. Man vil forstå at det i denne sammenheng dreier seg om kvalitativ forskning som skal frembringe gyldig vitenskapelig kunnskap. Målet for forskeren er å samle kunnskap som er til å stole på og som bringer ny kunnskap om en bestemt gruppe av informanter.

(Kvale/Brinkmann.2009.276)

Dataene i denne oppgaven vil gi svar på hva informantene mener om ulike utvalgte temaer. Reliabiliteten knyttes opp mot det som informantene har opplevd som toppidrettsutøvere. Det kan være snakk om opplevelser i konkurranser, fair play osv. De data som jeg får inn forteller sannheten slik den betraktes fra mine intervjuobjekters side. Andre involverte parter kan ha et annet syn på de samme opplevelser/ting. Det er derfor viktig å være klar over at resultatene som jeg formidler i analysekapitlet her, er noen utvalgte intervjuobjekters opplevelser. Slik sett er dataene til å stole på.

Dataene er nok ikke like relevante hvis man ønsker å fokusere på en mer heterogen gruppe av idrettsutøvere og den etikk og de verdier disse måtte ha for sine toppidrettsliv. Da ville trolig inntrykkene være annerledes. Men det er altså de kristne intervjuobjektene og deres livsverden jeg har vært interessert i å presentere i denne oppgaven, ikke noe annet.

4.6 Forskningsetiske hensyn

Tradisjonelt sett er det fire etiske retningslinjer som en forsker må forholde seg til i

forbindelse med en intervjuundersøkelse. Disse er informert samtykke, konfidensialitet, konsekvenser og forskerens rolle (Kvale og Brinkmann 2017:104 ff). Jeg skal i de neste avsnittene vurdere disse punktene opp mot min studie.

Det informerte samtykket i forbindelse med mitt prosjekt er klarert. Alle mine informanter ble informert om studien i forkant av intervjuet.

Prinsippet om konfidensialitet har vært en ekstra utfordring. Jeg ble raskt enige med mine intervjuobjekter om at jeg ikke skulle avsløre private data som kunne identifisere deltakerne. Jeg har vært opptatt av å verne privatlivet til mine informanter. Det har vært viktig for både meg og mine informanter at deltakelsen i min studie ikke skulle bli en belastning for dem. (Brinkmann og Kvale 2017:106) Noen intervjuobjekter kan kanskje ønske å bli kreditert med navn, da de har bidratt med viktig fakta. Det er en annen side av saken som jeg ikke har gått nærmere inn på. Jeg har brukt fiktive fornavn på mine informanter når jeg har referert til intervjufunnene i analysedelen og drøftingsdelen av oppgaven.

Det kan hevdes at det eksisterer ulike konsekvenser forbundet med å delta i en studie som denne. Med det forstår jeg at det å delta i et slikt forskningsintervju kan føre med seg hendelser av positiv og negativ art som forsker og informant ikke var klar over på forhånd. Et eksempel på en slik hendelse kan være at forskningsintervjuet kan ha kommet inn på et variert spekter av temaer som kan vekke ulike reaksjoner hos informanten. Det kan vise seg at det av ulike årsaker oppstår en åpenhet mellom forsker og informant som kan bidra til at informanten gir informasjon han/hun kan angre på senere. (Kvale og Brinkmann 2017:107).

Det kan oppstå uforutsette hendelser når man arbeider så tett med fremmede mennesker. Forskeren har på forhånd ingen mulighet til å forutse hvordan den ene eller andre informanten vil reagere på diverse hendelser. Det kan derfor lønne seg å være forberedt på ulike scenarioer. Særlig er det utfordrende når man gjennomfører intervjuene som rene telefonintervjuer. I den settingen kan det nok oppstå situasjoner der forskeren misforstår eller mistolker hvordan informanten opplever intervjusettingen, da man er avskåret fra å studere kroppsspråket til informantene. De ovenfor beskrevne scenarioer gjør at en del intervjuer faktisk blir gjennomført over Skype, noe som kan redusere potensialet for misforståelser mellom de involverte personer i intervjusettinger.

Det kan videre vise seg at intervjuobjektet kan bli krenket dersom han/hun får se ordrette

transkripsjoner av intervjuene. Kanskje går innholdet av det de sa først opp for dem når den transkriberte versjonen av intervjuet brettets ut for deres øyne? Det kan vise seg at de ikke ønsker at visse fakta bør komme til offentligheten selv om de beskyttes ved sin anonymitet. Slike ting er det viktig at forskeren tenker på i gjennom hele prosessen med det å skulle intervju fremmede personer i forskningsøyemed. Det kan ha som konsekvens at man som forsker og samtalepartner blir enda mer var på å skape en trygg setting for intervjuet. (Kvale og Brinkmann 2017:108)

Som forsker vil man etter gjennomførte forskningsintervjuer med diverse informanter gjerne bli stilt ovenfor et betydelig material som skal fortolkes. Derigjennom kan det fort oppstå en del utfordringer som man må løse. I mine intervjuer viste det seg etter mitt syn at mine intervjuobjekter var ganske like som typer. I det utsagn kan man lese at de hadde endel felles verdier i bunn og at de alle er svært oppadgående og ressurssterke mennesker som bidrar mye til de fellesskapene de tilhører.

Datamaterialet ble nok noe mindre enn det jeg hadde forstilt meg på forhånd. I et tilfelle tok jeg kontakt med en av mine informanter for å få svar på noen oppfølgings spørsmål som jeg opplevde som relevante og som faktisk gav meg litt mer datamateriale å arbeide med. Gjennom mine intervju spørsmål har jeg ønsket å finne ut hvor mye kristen tro, kristen etikk og kristne verdier kan bety for en kristen toppidrettsutøver. Målsettingen min har vært å komme frem til konkrete resultater som jeg kan legge frem i analyse- og drøftingsdelen av oppgaven. Samtalene med mine informanter har gitt meg et godt innsyn i hva som er/har vært viktig for dem som toppidrettsutøvere.

Min forforståelse av temaet religion og idrett preger utformingen av de forskningsspørsmålene jeg har lagd til denne studien. Jeg har bragt inn mine holdninger, erfaringer og egen tolkning av teorier inn i forskningssituasjonen. Dette gjør at forskningen min blir verdiladet. Forskningen blir preget av de referansene jeg tar med meg inn i rollen som forsker. (Postholm 2010:27).

Min ide til dette prosjektet har vokst seg frem og særlig min nysgjerrighet etter svar på en del av mine forskningsspørsmål har ført til at dette prosjektet nå har blitt en realitet.

Det har vært en ønsket målsetting fra min side å stå frem med en forskeratferd som kan karakteriseres som moralsk og ansvarlig. I forskerrollen etterstreber jeg å fremstå som engasjert, kunnskapssøkende, empatisk og sensitiv. I kontakten med informantene mine har

jeg vært veldig bevisst på å fremstå som åpen, ærlig og lyttende. Likevel bør det nok innrømmes at det har oppstått situasjoner underveis der det har vært uenighet mellom forsker og informant om hva informantene har sagt og ment. I de tilfellene har vi snakket sammen og ryddet opp i uenigheter. Det meningsinnholdet som informanten har gitt beskjed om at han/hun ikke kan stå inne for har deretter blitt tatt ut av materialet i oppgaven min.

5. Analyse

5.1 Innsteg til analysen.

På bakgrunn av intervjuene jeg har foretatt vil jeg her gi en kortversjon av det jeg oppfatter er funnene i intervjuet. Jeg vil fokusere på de tre feltene kristen tro, kristen etikk og kristne verdier versus allmenne verdier, da disse områdene er de som er relevante i forhold til oppgavens problemstilling. Jeg har anonymisert mine intervjuobjekter. De vil bli hetende Lotte, Kristine, Lars og Tonje. Jeg kjente Lars litt fra før og fra en felles bekjent fikk jeg et signal om at Lars kunne være villig til å stille opp for et intervju. Lotte, Kristine og Tonje kjente jeg ikke fra før. Jeg hadde hørt om dem, men ikke snakket med dem personlig før jeg intervjuet dem i tilknytning til denne oppgaven.

Men jeg hadde et inntrykk av at de kunne komme med viktige bidrag til problemstillingene i oppgaven min.

5.2 Funn relatert til kristen tro

5.2.1 Trosfellesskap, trygghet, ro, gudstroens betydning og mental balanse

Informanten Lotte er en idrettsutøver som var aktiv i en lagidrett. Hun har tatt med seg troen sin inn i idretten sin. «Jeg gjør ingen hemmelighet av at jeg tror på Gud. For meg har det vært viktig å være del av ulike trosfellesskap, for eksempel innen KRIK. Der har man kunnet delt troen sin med andre kristne og fått en del nye venner», hevder Lotte.

Intervjuobjektet Kristine fortalte at hennes tro bidro veldig til at hun oppnådde trygghet og ro mens hun drev aktivt med idrett.

Hun fortalte i intervjuet at hun kunne slappe godt av fordi hun visste at Gud elsket henne uansett om det skulle gå dårlig i en konkurranse.

«Det er godt å vite at man er like verdifull for Gud uansett om man skulle vinne en idrettskonkurranse eller mislykkes. Det er det som gjør at det er så godt å ha gudstroen. Troen er en viktig del av personligheten min og jeg viste den frem til mine lagvenninner. Jeg tror det gjorde at lagvenninnene min begynte å tenke etter», påstår Kristine. Hun ville vise lagvenninnene hvor hun hentet inspirasjon og styrke fra. Hun er en av den oppfatning at det var viktig å vise væremåten sin for andre i idrettsmiljøet hun var en del av. Kristine forteller at det ble en del gode samtaler om tro. «Jeg fikk muligheten til å være et godt medmenneske og spre budskapet om det jeg tror på. Det var viktig for meg,» sier Kristine

Informanten min Lars er aktiv innen en helårsidrett. Han forteller i forskningssamtalen vår at han er aktiv på et høyt nasjonalt nivå i idretten sin og at han har deltatt i et ungdoms-VM i sin idrett. Videre beretter Lars at gudstroen hans har gjort det lettere å komme tilbake fra konkurranser der han har tapt.

«Troen min har nok gjort at jeg lettere har kommet tilbake når jeg har vært litt nede (trist) etter et nederlag. Samtidig har troen min gjort at jeg har mobilisert krefter til å kjempe i vanskelige situasjoner. Jeg har bedt til Gud om å kunne gjøre mitt beste i en konkurranse. Troen har sørget for at jeg har kunnet nullstille», påstår Lars. Lars hevder at gudstroen hans har ført til at han har kunnet gjøre sitt beste i vanskelige konkurranser.

Tonje beretter at den kristne troen gav henne en mental balanse mens hun var aktiv toppidrettsutøver. Videre avslører hun at toppidrettslivet kan være ganske ensidig med trening og konkurranser dag ut og dag inn. Hun sier at hun trengte å ha gudstroen og det kristne fellesskapet i menigheten sin for å kjenne seg som et helt menneske.

«Den kristne troen var nok en viktig verdi i mitt liv da jeg var aktiv toppidrettsutøver og den er det fortsatt. Troen har hjulpet meg å få nødvendig ro i livet mitt og gjort at fallet ikke ble så stort om jeg skulle mislykkes i en konkurranse», medgir Tonje. Tonje visste at hun hadde en egenverdi uavhengig av hvordan konkurransene gikk. Hun har hele tiden nytt godt av å kunne være en del av et kristent miljø utenom idretten.

«Det har vært viktig for meg å tilhøre menigheten min. Der har jeg kunne diskutere religiøse spørsmål, bedt til gud og kjent på et ekte vennskap med likesinnede. Jeg har også hatt stor glede av å være del av KRIK-miljøet. Her har jeg opplevd å ta del i gode samtaler med andre kristne. Det har betydd veldig mye for meg», medgir Tonje. Videre i intervjuet forteller Tonje at støtten og oppmuntringen fra folk i det kristne miljøet har vært veldig viktig for henne. Idrettspresten Kjell Markset som startet KRIK var en som inspirerte henne veldig. «Kjell var svært viktig. Han støttet og inspirerte meg, men også mange andre kristne toppidrettsutøvere», avslører Tonje.

Både Tonje og Lotte vektla i intervjuene at troen deres har gitt dem en del opplevelser som de kanskje ikke hadde fått dersom de ikke var kristne. Troen var en inngangsport til fellesskap som KRIK: «Opplevelsene jeg hadde omkring arrangementene i KRIK har vært veldig viktige for meg. På middager med andre kristne har man mulighet til å få bekreftet at de tanker og ideer man har med seg i «bagasjen» er verdifulle og blir delt av andre. Jeg opplevde at min

identitet ble bekreftet. Det gjorde godt å få aksept blant likesinnede på den man var», sier Lotte.

Et inntrykk jeg fikk mens jeg intervjuet Tonje var at hun var en målbevisst person som virket å ha staket ut veien fremover. Hun hadde et godt fremtidsperspektiv på livet sitt. I det livet har menigheten og Jesus en sentral rolle: «Det er godt å vite at man har folk rundt seg som vil en godt. Jeg vet at jeg har gode venner i det kristne miljøet. Vi har muligheten til å oppleve verdifulle ting sammen», hevder Tonje.

5.2.2 Bønnens betydning for kristne toppidrettsutøvere/relasjonen til Gud

Både Kristine og Tonje fortalte i intervjuene at bønnen var viktig for dem og en helt selvfølgelig del av toppidrettstilværelsen deres. «Det var viktig for meg å få tid til felles bønn med mine kristne venner i menigheten min. Det å kunne få ære Gud sammen med gode kristne venner var noe jeg prioriterte høyt. Det var gode opplevelser for meg og vennene mine i menigheten min «, sier Tonje.

I intervjuet vårt ble kom det også frem at Tonje oppfattet at det var viktig å pleie relasjonen til Gud. Hun var veldig takknemlig for at hun har støtte fra Gud i livet sitt. Kristine på sin side var med på en del felles kristelige samlinger da hun deltok i OL gjennom idretten sin.

«Det ble arrangert gode fellessamlinger og gudstjenester ledet av OL-presten Kjell Markset. Vi var flere som utvekslet erfaringer fra konkurransene og som ba sammen. Det gjorde godt å oppleve en sånn trygghet og omsorg i en situasjon der man er veldig opptatt av å kunne prestere maksimalt på idrettsbanen», hevder Kristine.

Den kristne troen er altså noe som gir flere av intervjuobjektene mine trygghet og harmoni i livene deres. De gir uttrykk for at gudstroen deres har bidratt sterkt til at de har fått en god mental balanse i livet sitt. Det aspektet som handler om at de kan kommunisere med kristne venner, idrettsprest Kjell Markset og Gud er viktig for dem. Flere av informantene mine forteller også at troen gjør at de har det bra i livet. «Det er en styrke å ha troen i bunn. Mitt liv ble ikke styrt av resultatene eller de manglende resultater da jeg var en aktiv idrettsutøver. Hvis det ikke gikk så bra i idrettskonkurransen hadde jeg likevel gode opplevelser innen menigheten min. Flere ganger hadde jeg fantastiske samtaler om Jesus og trosspørsmål. Det har betydd veldig mye for meg, innrømmer Tonje.

5.3 Funn relatert til kristen etikk

5.3.1 Tanker om juks, omsorg, fair play, maksimum innsats

Flere av informantene mine hadde tydelige oppfatninger om hva slags atferd som var etisk akseptabel. Lotte var av den oppfatning at det var viktig å oppføre seg som en god kristen mens hun drev med idrett på toppnivå. «Jeg var opptatt av å vise respekt overfor mine konkurrenter og dommerne i idretten min. Jeg var nok veldig bevisst på å følge reglene innen idretten min og ikke drive med juks», hevder Lotte.

Lotte gir på sin side uttrykk for at hun uttrykte ekte omsorg for konkurrentene sine og deres ve og vel mens konkurransene pågikk. Hun hevder at hun tok ansvar når en annen utøver fikk en skade og sørget for at vedkommende fikk snarlig hjelp. «Gjennom foreldrene mine lærte jeg omtanke og respekt for mine medmennesker. Det kommer derfor helt naturlig for meg å hjelpe andre», sier Lotte som gjennom ord og handlinger viste omsorg for sin neste.

I tiden mens hun var en aktiv toppidrettsutøver var Kristine opptatt av fair play:

«Som kristen er man bevisst på fair play. Man ønsker å følge reglene og ikke jukse og det betyr blant annet at man ikke skal innta forbudte stoffer i kroppen. Jeg tror for så vidt også ikke-kristne utøvere er opptatt av å ikke jukse mens man er aktiv som idrettsutøver», innrømmer Kristine.

Kristine gir videre uttrykk for at hun alltid var opptatt av å snakke med konkurrentene hvis hun oppfattet at det kunne være noe som hadde skjedd i «kampens hete». «Jeg følte et behov for å si fra om at det i så fall ikke hadde vært noe planlagt fra min side. Jeg brydde meg oppriktig om hvordan den andre personen kunne ha det etter en konkurranse der det hadde oppstått tvilstilfeller. På den måten kunne man rydde eventuelle misforståelser av veien og skilles som gode venner», medgir Kristine.

Lars er av den oppfatning at det er lite juks i idrettens hans. Han sitter med et inntrykk av at de fleste er opptatt av fair play. «De fleste utøverne vil nok gjerne vinne, men de ønsker samtidig at det skal skje på en riktig måte. Det blir ikke det samme å vinne dersom man vet at man har jukset seg til seieren. Man ønsker å være et forbilde og det er man jo ikke dersom man ikke driver rent trav», sier Lars.

Tonje var på sin side veldig fokusert på å gi maksimum innsats mens konkurransen pågikk.

«Jeg gav alt mens konkurransen pågikk. Jeg ville gjerne vinne og oppnå de resultatmålene jeg hadde satt meg før konkurransen startet. Samtidig var jeg veldig opptatt av å være lojal mot det laget jeg var en del av. Jeg synes samarbeid er en positiv ting og jeg var veldig bevisst på å oppmuntre de andre på laget mitt. Det fikk man jo som oftest igjen for,» mener Tonje. Hun er veldig bevisst på at hun ønsker å fremstå som et vanlig menneske overfor andre, det vil si et menneske uten nykker. Tonje ser for seg at en person uten nykker lett kan bygge vennskap. Tonjes egne erfaringer bygger opp under hennes oppfatning om at denne typen mennesker (nykkefrie) lett kan bygge vennskap og relasjoner til andre mennesker de møter på livets vei.

5.3.2 Likeverd/Menneskeverd

Mine informanter Lotte, Kristine og Tonje gav alle uttrykk for at Gud elsket dem og at de var like verdifulle mennesker for ham som de som vant OL, VM og EM-gull (som den kristne trestegsløperen Jonatan Edwards)

«Medaljer har ingen verdi i evigheten. Livet går videre og Gud er like glad i deg selv om du ikke vinner en spesiell konkurranse», sier Tonje.

«Jeg fikk en trygghet da jeg visste at Gud elsket meg uansett. Det gjorde at jeg kunne se fremover og prøve på nytt dersom jeg mislyktes i en konkurranse», innrømmer Kristine.

«Det var perioder da jeg opplevde motgang på idrettsbanen. Det var ikke lett, men jeg kom gjennom det ved å tenke på at Gud elsket meg uavhengig av det jeg presterer på banen», påstår Lotte.

5.3.3 Helligdagsfred

I en kristen kontekst har hvile alltid vært et begrep som har spilt en vesentlig rolle. Helt fra skapelsens tid da det berettes at Gud hvilte etter å ha skapt jorden og verden med mennesker, dyr og natur på 6 dager, har mennesket i større eller mindre grad innsett betydningen av å hvile mellom store anstrengelser.

I våre dager er det blitt mer akseptert å konkurrere på søndager. For cirka 30 år siden sa den britiske OL- og VM-mester i tresteg, Jonatan Edwards, nei til å konkurrere på søndager. Når han ble litt eldre endret han dog oppfatning og konkurrerte på søndager. Det betydde at han kunne vinne flere OL- og VM-gull, da de viktige konkurransene ofte ble avholdt på søndag.

Mine informanter har derimot litt ulike oppfatninger om det å trene og konkurrere på

søndager. Lars hevder at det i hans sport er naturlig å konkurrere på søndager. Han viser til at det i dagens samfunn er mange som arbeider på søndag og han trekker frem sykepleiere, leger og prester som yrkesgrupper som jobber på søndager. Lars sier videre at han respekterer andre som velger å ikke tevla på søndager.

Lotte trekker frem det aspektet at det i vårt sekulære samfunn ikke er enkelt å ikke drive idrett på søndager. Hun påstår likevel at det hadde vært mulighet til å få lagt treningen til et annet tidspunkt hvis man hadde ønsket det. Lotte gav uttrykk for i intervjuet at hun nok vektla hvile mer enn yngre og ikke-kristne konkurrenter:

«Når man er litt eldre og har mer erfaring som idrettsutøver vet man godt når det lønner seg å hvile kroppen litt. Jeg så konkurrenter som kjørte kroppene sine for hardt. De fikk ødelagt rygg og knær fordi de trente når de ikke var 100 prosent i slag. Det virket som de yngre utøverne ville prestere på idrettsarenaen hele tiden. De manglet den tryggheten og modenheten som vi eldre utøvere hadde», sier Lotte.

Kristine konkurrerte på søndager og oppfattet ikke det som konfliktfylt. Hun fikk støtte fra familien til det, noe som betydde mye for henne. Hun trekker frem at det nok var et større behov i fortiden å hvile på søndag når man hadde gjennomført hardt kroppsarbeid hele uken. Tonje på sin side opplevde det som trist at det ikke er helligdagsfred. Hun skulle gjerne sett at ungdommer kunne fått være med på gudstjenester i stedet for å dra på håndball- eller fotballkamp. Men hun hevder at protestene i samfunnet er blitt veldig svake og at grenser flyttes hele tiden. Tonje poengterer at Gud skapte alt på seks dager og at den syvende dagen skulle være en hviledag. Hun skulle gjerne sett at samfunnet hadde hatt søndag som en hviledag.

5.3.4 Sunn livsstil

I forskningsspørsmålene tok jeg opp hva mine informanter tenkte om viktigheten av å ha et sunt kosthold og forholdet deres til alkohol.

I tiden da Tonje var en aktiv toppidrettsutøver holdt hun seg unna alkohol og levde sunt.

«Jeg var veldig bevisst på å leve sunt og ha et riktig kosthold. Etter mitt syn er det ikke forenlig å kombinere toppidrett med et utsvevende liv», påstår Tonje.

Kristine mente på sin side at det trengs en optimal kropp for å prestere på topp i toppidretten. Hun vektla det å trene riktig, spise riktig og hvile nok. Hun påstod i den sammenheng at foreldre, trenere og støtteapparatet til toppidrettsutøverne trenger en skikkelig skolering for å

kunne bidra på en best mulig måte i forhold til utøverne.

5.3.4 Inkludering, samarbeidstrening, fellesskap i idretten

Inkludering er et nøkkelbegrep når Kristine tenker på hvem hun fremstod som i idrettsmiljøet.

«Jeg ville tydelig markere at jeg var en kristen person som hadde med meg Jesus. Det var viktig for meg å få vist de andre jentene i miljøet der jeg var med at jeg var kristen. Det ble en portåpner til å ha gode samtaler med andre jenter i miljøet. Jeg opplevde ofte at de ble gode samtaler som jeg igjen tror førte til mye tankevirksomhet hos de som var involvert i disse samtalene med meg. Jeg opplevde nok at jeg lyktes i den settingen som det er å bli kjent med andre og få aksept for den jeg er og de verdiene jeg har med meg i bagasjen», medgir Kristine som var veldig opptatt av å være en inkluderende person i idrettsmiljøet hun var en del av, samtidig som hun opplevde det som verdifullt å få bekreftelser på at hun var bra nok.

Tonje betraktet idrettskarrieren som en fin mulighet til å øve samarbeidstrening.

Hun var seg bevisst at lagidrett handler om å utnytte de sterke sidene til alle på laget. Videre er hun av den oppfatning at man må hjelpe lagvenninner til å utvikle sine svake sider. Som vi forstår var Tonje en inkluderende og støttende idrettsutøver som hadde et sterkt ønske om at laget hun var en del av, skulle utvikle seg til å bli best mulig. Dette ville igjen da trolig medføre at laget vant flere pokaler og kunne oppleve å reise på konkurranser også i utlandet.

«Ved å bygge opp de andre på laget opplevde man at de fikk bedre selvtillit og at prestasjonene deres ble bedre. Det tror jeg ikke er noe spesifikt kristent. I alle gode prestasjonsgrupper er det vanlig å være positiv, støtte hverandre og unne den andre suksess, men også å sørge for at utøvere føler seg vel», påstår Tonje. Det kan tillegges at man vanligvis får en del tilbake selv også når man uselvvisk støtter andre. Andre utøvere vil nok i stor grad kjenne et behov for å gi noe tilbake.

Kristine og Tonje gav begge uttrykk for at det var viktig å tilbringe mye tid sammen med lagvenninner «Jeg var veldig opptatt av å delta på sosiale tilstelninger som felles middager. Det gav ofte gode muligheter til de nære og gode samtalene som bidro til at man kunne styrke relasjonen med den andre personen», hevder Tonje.

Kristine forteller at det var verdifullt å delta på sosiale arrangementer med lagvenninner.

«Det gav en veldig fin mulighet til å ha gode samtaler med den andre personen. Det var viktig for meg å ha kvalitetssamtaler med de andre på laget. Enten det dreier seg om kristelige

samtaler eller temaet var noe annet. Et poeng for meg var det å kunne vise kjærlighet til den andre personen. Mitt inntrykk var at det var riktig å pleie de menneskelige relasjoner. Ved å utveksle tanker og erfaringer med andre kan begge parter utvikle seg som mennesker. Det opplever jeg som veldig verdifullt», sier Kristine.

5.4 Funn relatert til spesielle kristne verdier (Nestekjærlighet og ærlighet)

Lotte er veldig opptatt av at nestekjærlighet og ærlighet er to verdier som står sterkt i hennes liv, både mens hun drev aktivt med toppidrett, men også i tiden etter at den aktive karrieren var over.

«Jeg har nok vært veldig opptatt av å behandle folk godt. Når jeg drev med toppidrett respekterte jeg trenere, materialforvaltere, medspillere, dommere, publikum osv».

For Lotte betydde det mye at de miljøene hun tilhørte som toppidrettsutøver var åpne, men trauste miljøer. «Det var veldig viktig for meg å være del av miljøer der det var varme relasjoner, men der det også var rom for å ha det morsomt sammen. Det var viktig at det var rom for åpent å bry seg om de andre menneskene i miljøet», påstår Lotte. Lotte skryter også veldig av arrangementene hun deltok i i regi av KRIK. «På de arrangementene kunne man være seg selv, få venner og bli sett. Dette har vært viktig opplevelser for meg, sier Lotte»

Ærlighet er en annen verdi som Kristine mener er viktig innen idretten. «Det var helt avgjørende for meg at alle deltar på «lik linje», sier hun. Det betyr at Kristine tok sterk avstand fra juks og forventet at konkurrentene hadde oppriktige hensikter når de stilte til start i idrettskonkurransene.

Tonje oppfatter at ærlighet og lojalitet var særlig viktige verdier for henne da hun konkurrerte og at disse verdiene fortsatt har en viktig rolle å spille i hennes liv.

«Jeg opplever at man kommer lengst med å være åpen og ærlig om hvem man er. Det er viktig å vise andre mennesker hvem man virkelig er. Det førte til at jeg ofte fikk gode dialoger med andre idrettsutøvere. Da opplevde jeg ofte at ikke-kristne også hadde gode verdier. Gjennom min væremåte ønsket jeg å vise andre at jeg var et menneske de kunne stole på, en person de til enhver tid visste hvor de hadde og som de kunne stole på at hadde gode hensikter og som støtter venner på godt og vondt. Jeg var nok også bevisst på å ikke såre andre mennesker og være inkluderende», smiler Tonje.

5.5 Overgangen mellom det kristne og det allmenne

5.5.1 God moral, selvrealisering, vinne/resultatmål

Intervjuobjektene min opplevde i stor grad at også mennesker de ikke ser på som kristne har en god moral, det vil si er opptatt av at rettferdighet og fair play skal være dominerende verdier under konkurransene. Flere av mine informanter oppfattet at både de selv og konkurrentene var opptatt av at det ikke skulle jukses.

Selvrealisering er en veldig viktig verdi for mange mennesker. Både Kristine og Tonje gav uttrykk for at de ville realisere seg selv gjennom idretten. «Jeg ville forvalte evnene mine best mulig og utvikle talentet mitt innen idretten min maksimalt,» sier Kristine.

Tonje trekker på sin side frem sitt ønske om å vinne og oppnå de resultatmålene hun hadde: «Jeg hadde nok en ganske sterk vinnervilje. Målet mitt var å oppnå de resultatmålene jeg hadde satt meg», hevder Tonje!

Tonje og Kristine hadde suksess innen idretten sin. De lyktes veldig godt og var med å vinne konkurranser både i Norge og i utlandet. Mange som fulgte dem fra tilskuerplass eller fra tv-skjermen mens de var aktive vil nok nikke anerkjennende til at de var vellykkede toppidrettsutøvere som oppnådde mye.

Det lar seg nok også hevde at min informant Lars er en ganske så suksessrik idrettsutøver. Han la ned en masse tid og krefter for å oppnå gode resultater i sporten sin. Han innrømmer at han var opptatt av å prestere godt i konkurranser, som i VM. Lars forteller at det var artig å delta i et verdensmesterskap, men at det nok likevel var noen av konkurrentene hans som hadde en større innsats og vinnervilje: «Det var helt klart noen personer som ønsket veldig sterkt å gå til topps i VM-konkurransene jeg deltok i. De la ned en ganske stor innsats for å lykkes. Vinnerviljen deres var nok betydelig større enn min», hevder Lars.

5.5.2 Spenning

Når vi snakker om toppidrett kommer man ikke utenom spenning. Spenningen i idretten er en viktig verdi og det er et faktum at utøvere har ulike måter å takle de utfordringene som spenningen i idretten byr på.

Kristine mente at spenningen var viktig og at den gjorde henne fokusert, men for henne ble det ingen god spenning: «Den ble nok dessverre ofte for stor for meg i forbindelse med store

konkurranser. Dermed ble den en hemske», sier Kristine.

Lars på sin side opplevde at han taklet spennings situasjoner godt og han uttrykker at det har hjulpet å kunne be til Gud: «Jeg opplevde at det hjalp å ha kontakt med Gud. Jeg greide å mestre tøffe konkurransesituasjoner», innrømmer Lars.

5.5.3 Moro

Min informant Lotte vektla i vårt forskningsintervju at hun var aktiv i idretten fordi hun opplevde at det var moro. Hun sier at det var en vesentlig grunn til at hun satset så hardt i sin idrett gjennom en årrekke.

Intervjuobjektet Lars gav i vårt intervju uttrykk for at han synes det var moro å være med i store idrettskonkurranser som VM. Han skulle gjerne vært med i OL, men foreløpig har det ikke blitt til at han har deltatt i et slikt mesterskap.

Informanten Tonje opplever det som moro når hun lykkes med å prestere på et godt nivå. Hun medgir at det er attraktivt å vinne store konkurranser av typen NM og EM.

6. Drøfting

På bakgrunn av teorien og empati vil jeg nå drøfte min problemsstilling: I hvilken grad og på hvilken måte betyr kristen tro, kristne verdier, allmenne verdier og kristen etikk noe for en kristen toppidrettsutøver?

6.1 Møte mellom teori (teori I og II) og funnene (operasjonaliseringen)

Flere av mine informanter vektlegger i intervjuene viktigheten av å ta vare på kroppen sin. Både Kristine og Lotte fremhever viktigheten av å ha en kropp som er frisk og som man kan ha glede av også i årene etter at idrettskarrieren er over. Her er damene fullt på linje med pave Johannes Paul II som i sin tale på Olympiastadion i Roma i 2000 vektlegger hvor betydningsfullt det er at idretten gir utøverne en god mulighet til å få trent kroppen sin.

Som nevnt i analysekapitlet var flere av mine informanter opptatt av å prestere på topp når de drev med toppidrett. Min informant Kristine gav tidligere uttrykk for at hun hadde en sterk vilje når det gjaldt å sikre seg VM- og OL-medaljer. I den sammenheng har hun nok pave Johannes Paul IIs forståelse. Han gav i den tidligere nevnte tale i Roma i 2000 også uttrykk for at han verdsatte at idrettsutøvere får trent viljen sin og brukt ferdighetene sine. Det er en måte å realisere egne ambisjoner, men kan også betraktes som en takk fra den kristne idrettsutøver til Gud som har skapt ham eller henne.

Min informant Kristine var som nevnt i analysekapitlet opptatt av å få vise sine kristne verdier til andre utøvere i idrettsmiljøet. Man kan hevde at hun var påvirket av Jesus som i Bergprekenen gav uttrykk for den oppfatning at man ikke kun skulle elske sine venner, men også sine fiender. I en idrettslig kontekst kan man overføre fiendebegrepet til konkurrentene som står mellom en selv og seier i en konkurranse. Kristine gav uansett uttrykk for at det var viktig for henne å vise kjærlighet til andre mennesker, også da til konkurrenter som i noen konkurranser knep gullet foran henne.

Mitt intervjuobjekt Tonje sa i intervjuet at det var viktig for henne å være deltakende både i idrettsmiljøet, men også i menigheten sin. Hun ønsket å være en god venn som vil stille opp for vennene sine når de trenger det. Lotte gav uttrykk for mye av det samme i vårt intervju. Hun ville vise nestekjærlighet og omtanke til menneskene rundt seg.

Klaus-Peter Weinhold er av den oppfatning at det protestantiske Leistungsetoset vektlegger betydningen av å yte noe for sine medmennesker.

Min informant Kristine opplevde at fellesskapet hun var en del av i idretten bidro til at hun kunne utvikle seg som menneske. Hun trakk frem samtalene hun hadde med lagvenninnene og idrettsprest Kjell Markset som svært lærerike for henne og at samtalene bidro til at hun vokste som menneske. Dette korresponderer veldig godt med Weinholds tanker som vektlegger at mennesket skal bruke tiden på jorden til å gjøre ting sammen med sine medmennesker og arbeide for å utvikle seg som menneske.

6.2.Møte mellom metode og funn.

Jeg gjorde meg en del erfaringer i forbindelse med intervjuene. I noen intervjuer hadde man en bedre kjemi og samtalene glede lettere. Ut av disse intervjuene ble det mer stoff til analysen. I andre intervjuer kan en spørre seg om det hadde vært mer fornuftig å gjennomføre intervjuer ansikt til ansikt i stedet for via telefonintervjuer slik jeg praktiserte. Kanskje kunne det medført et mer utfyllende materiale?

I intervjuene prøvde jeg bevisst å forstå å formulere de standpunktene jeg oppfattet at informantene hadde gitt uttrykk for i intervjuet skriftlig (selvforståelsesmetoden). I et tilfelle viste det seg dog at informanten mente jeg prøvde å «sette ham i boks» det vil si å tegne et bilde av ham som han som han ikke kjente seg igjen i. Han ba derfor om at jeg ikke brukte materialet fra forskningssamtalen vår i masteroppgaven min. Dette ønsket etterkom jeg. En annen informant gav uttrykk for at hun ikke gjenkjente seg i min gjengivelse av hennes meninger fra intervjuet. Hun kunne ikke verifisere min versjon av forskningssamtalen. Hun skrev derfor en egen versjon med svar på mine forskningsspørsmål. Disse har jeg siden benyttet i analyse- og drøftingskapitlene.

En tredje informant gav uttrykk for at hun ikke så det som sin oppgave å gi feed-back til intervjuene i etterkant: les gjennomlese mine utskrifter av forskningssamtalen vår. Dette tok jeg til etterretning.

Oppsummerende må jeg si at det har vært lærerikt å arbeide med intervjuene med mine informanter. Som ganske fersk som intervjuer har man gjort seg viktige erfaringer man kan benytte ved en senere anledning. Jeg vil trolig prøve å få til enten Skypeintervjuer eller intervjuer ansikt til ansikt, da jeg tror dette kan bidra til at intervjuer og informanter kan bygge en bedre relasjon og at man kan rydde eventuelle misforståelser av veien.

6.3 Teori om kristen tro i forhold til funnene

6.3.1 Er troen like mye mentalhygiene som eksistensiell livsforankring?

Flere av informantene mine gav uttrykk for at troen deres gav dem en ro i livet. Det gav et annet perspektiv på livet. Informantene mine ville så gjerne prestere godt og vinne konkurranser i den tiden de konkurrerte på toppnivå. Men som Tonje berettet gikk ikke verden under dersom man ikke vant en konkurranse.

Kristine understreket hvor verdifullt det var å ha arenaer der man kunne treffe andre kristne utøvere under VM og OL. «Det var veldig viktig for meg å kunne treffe OL-presten og andre kristne utøvere. Det gav en mulighet til å samtale om viktige ting og sammen kunne man be til Gud. Det gjorde godt å bli forstått av OL-prest Kjell Markset,» medgir Kristine.

Hun understreker at hun opplevde at Markset var en person som virkelig ønsket at hun skulle prestere godt i disse konkurransene.

Min informant Lars påstod som tidligere nevnt (i analysekapitlet) at troen gav ham håp om at han kunne komme tilbake i en situasjon i idrettskonkurransen der han opplevde at det så mørkt ut. Etter hans syn var det gudstroen som gav ham fornyet styrke «Jeg opplevde at jeg hadde med meg Gud og at jeg hentet krefter jeg ikke trodde jeg hadde. Jeg maktet å komme tilbake og beseire noen harde konkurrenter. Det hadde jeg virkelig ikke trodd»

Jesus sa i sin tid til disiplene at det var deres manglende tro som førte til at de ikke greide å helbrede en månesyk gutt: «Fordi dere har så lite tro,» svarte han. (Matt 17,19). Videre lød det: «Sannelig, jeg sier dere: Om dere har tro som et sennepsfrø, kan dere si til dette fjellet: Flytt deg herfra og dit! Og det skal flytte seg, og ingenting skal være umulig for dere.» (Matt 17,20).

Flere av informantene mine fortalte i intervjuene hvor viktig de opplevde kontakten med Gud- se også analysekapitlet. Denne kontakten ivaretok de hovedsakelig via bønner.

Intervjuobjektene mine ønsket en sterk dialog og et tett fellesskap med Gud.

Torleiv Austad understreker at Gud er «vår Gud» og at han ønsker et fellesskap med menneskene. Gud etablerte dette fellesskapet ved skapelsen av mennesket og han ønsker å opprettholde dette fellesskapet. (Austad 1988:52).

Min informant Lotte gav uttrykk for -nevnt tidligere i analysekapitlet- at det var et tidspunkt i idrettskarrieren der hun følte seg sint og ikke visste hvordan hun skulle takle sinnet. I den situasjonen valgte hun å be til Gud om hjelp. Hun opplevde at Gud hørte henne og at det hjalp henne å bearbeide sinnet sitt.

Lotte viser i bønner at hun ønsker å ha et personlig forhold til Gud. Det er også et signal om at Lotte vet at Gud har kjærlighet å gi henne. Hun erkjenner at Gud bryr seg om henne og vil henne vel i livet. Ved å kontakte Gud i bønner viser Lotte klart og tydelig at hun vil være del av fellesskapet som Gud har opprettet med de troende. (Austad 2008:3).

Videre skriver Torleiv Austad at bønner kan komme som en følge av at mennesket vet at Gud har makt til å hjelpe når mennesket føler at det ikke selv kan løse sitt problem. Det er en oppfatning blant troende at Gud har muligheter og krefter som overstiger menneskets evner. Derfor velger mennesket å henvende seg til Gud. (Austad 2008:11)

Informanten Tonje vektla at det var veldig viktig for henne å få tid til å være med i menigheten sin. I fellesskapet med dem kunne hun diskutere aspekter ved sin tro og oppleve møtet med Jesus på en annen måte enn om hun gjorde dette på egen hånd.

Som tidligere nevnt i teorikapitlet (kap.3) om kristen tro hevder Karl Olav Sandnes at Paulus var av den oppfatning at det var noen aspekter ved den kristne troen som den kristne kun kunne oppleve og begripe i fellesskap med andre kristne. (Sandnes 1994:33)

I motsetning til de positive trosopplevelsene som mine informanter gir uttrykk for i intervjuene, der man sitter igjen med et inntrykk av troen er en viktig mentalhygiene som gir livet deres en ekstra positiv dimensjon hvor de mener at Gud gir dem håp og styrke, finner vi psykiateren Gabriel Langfeldt som i 1954 skrev heftet «Mentalhygiene og kristendom». I dette heftet advarer Langfeldt mot dem som ved hjelp av forkynning av synd og helvete skremte mennesker til å velge kristendommen. Langfeldt hevdet at dette var skadelig for

menneskers helse og han mente at prestene hadde et ekstra ansvar for å ta avstand fra en slik forkynnelse.

<http://www.hjelpekilden.no/blogg/nar-tro-blir-usunn-hva-sier-litteraturen> Sett 11.3.2018

Forskningsundersøkelser viser ulike resultater på variablene religion og helse. Mens de tidligere forskningsundersøkelsene viste at religion hadde en positiv påvirkning på den fysiske og mentale helsen er en nyere dansk undersøkelse ikke like positiv. Før levde religiøse mennesker lenger og følte større mening med livet. I samfunn som det norske og det danske er det et faktum at religiøse mennesker er mer syke. En årsak som trekkes frem er at folk først vender seg til religionen når de får problemer i livene sine.

<https://forskning.no/2017/05/religion-kan-ha-storre-effekt-pa-helsa-enn-vi-har-trodd> Sett 17.3.2018

Den amerikanske sosialpsykolog David Myers påstår i motsetning til funnene ovenfor at en aktiv kristen tro bidrar til psykologisk velvære. Myers viser til flere studier av lykke og personlig tilfredsstillelse.

<https://www.vl.no/troogkirke/sunt-a-tro-pa-gud-1.27550?paywall=true> Sett 17.3.2018

Informanten min Tonje uttrykte den mening at den kristne tro gir gode muligheter for å utvikle seg som menneske. Videre bekrefter hun at det åpner seg en helt ny verden for den kristne. Som kristen får del av et fellesskap som ikke-kristne ikke tar del i. Det kristne individ kommer i en relasjon med Gud. Tonje oppfattet troen som en mulighet til å bety noe for andre mennesker. Tonje oppfattes som en person som virkelig ivrer for fellesskapet. Både innen idretten sin og i det kristne menighetsfellesskapet har hun vært en aktiv person. «For meg har det vært viktig å bygge gode relasjoner med mine medmennesker. Jeg har veldig tro på å lære av hverandre. Det å bruke troen aktivt til å dele ting med hverandre er noe som er veldig verdifullt for meg», sier Tonje.

Kirkereformatoren Martin Luther betraktet akkurat som Tonje den individuelle menneskelige veksten som mulig innenfor rammen av et fellesskap. Luther vektlegger Ef 4,1-16 der Kristus og kirken sammen vokser. Både individet og det sosiale fellesskapet i kristendommen går opp i en høyere enhet. (Asheim 1997:118)

I nattverdssymbolikken kan man også finne en kollektiv dreining.

«I brød og vin males og presses korn og druer sammen til en felles enhet. Slik skal vi «ved

kjærlighet», det vil si ved å la de andres skrøpeligheter og mangler gå oss til hjertet som om de var våre egne, og ved å stille vår egen yteevne til rådighet for dem som om den var deres egen (slik Kristus gjør i sakramentet) «forvandles til hverandre, slik at det av mange enkeltdeler blir ett brød og en drikk». (Asheim 1997:118)

Det er dog ingen automatikk i at et kristent fellesskap betyr individuell vekst. Som jeg nevnte i teorikapitlet (kap.3) beskriver Torborg Aalen Lenderts møter med mennesker som er utslitt av gjøremålene i menigheten og har sluttet å gå i kirken. I slike tilfeller blir menighetsfellesskapet et sted der man går på bekostning av seg selv og der man ikke kan motta noe eller hvile. Det blir et sted der det ikke er godt å være. Paulus ord klinger i bakhodet:» For om et lem lider, lider alle de andre med» (1 Kor 12,26). (Leenderts 2007:365)

6.4 Teori om kristen etikk i forhold til funnene

6.4.1 Likeverd/Menneskeverd

I intervjuene med informantene vektla som jeg skrev i analysekapitlet flere av mine informanter at mennesker er like mye verd for Gud uansett om de skulle ta medaljer eller de skulle mislykkes i en viktig VM- eller OL-konkurranse. «Gud elsker alle uansett og vi er like verdifulle i Guds og Jesu øyne uansett om vi vinner gull eller ei», påstod Kristine. Dette er på linje med det Paulus sa i Rom 5,8: «Men Gud viser sin kjærlighet til oss ved at Kristus døde for oss da vi ennå var syndere».

Dette bibelstedet kan være med på å gjøre det lettere å gå videre dersom man skulle mislykkes. Man er like verdifull i Guds øyne selv om man ikke skulle lykkes i konkurranse.

6.4.2 Sunn livsstil/alkohol

Informanten Tonje la stor vekt på et sunt kosthold og hun drakk ikke alkohol.

« I mine øyne hører ikke toppidrett og alkohol sammen», påstår Tonje.

Tonje er ikke den eneste idrettsutøveren som mener dette. Fotballspilleren Kaka er en annen kristen idrettsutøver som oppførte seg forbilledlig under fotballkarrieren og prioriterte familielivet fremfor jetset-livet som flere av kollegene hans valgte (Thorbjørnsen 2014:299).

Trym Iversen Rostad har som jeg nevnte i kapittel 3 forsket på hvordan menneskets

prestasjoner i utholdenhetsidretter påvirkes av alkohol. Hans konklusjon er at alkoholen er en av fem faktorer som virker inn på prestasjonene toppidrettsutøvere kan gjøre i utholdenhetsidretter. Et annet inntrykk fra forskningen som Iversen Rostad har støtt på er at alkohol virker ødeleggende på hvile, restitusjon og hvile. Det anbefales ikke å drikke tett opptil konkurranser. (Iversen Rostad 2014:15ff).

Forskningen er ganske entydig på at alkohol og toppidrett er en dårlig kombinasjon, men i noen tilfeller kan det likevel se ut som drikking før konkurranse kan være en ide for å redusere anspenhet. Det britiske fotballaget Nottingham Forest ladet opp til en ligacupfinale mot Liverpool i 1978 med å drikke alkohol. (Aas/Nereng 1982:76). Manager Brian Clough lyktes med sin taktikk ved den anledningen, men i det store og hele bør det nok advares mot å lade opp til viktige konkurranser med hard festing.

6.4.3 Konkurranser på søndager

I våre dager er det blitt mer og mer aksept for å konkurrere på søndager. Tidligere var søndagen en hviledag, men samfunnet har endret seg mye de senere år. Ikke mange har tunge kropsjobber lenger der hvile på søndag er en nødvendighet. Samtidig er det flere og flere yrkesgrupper som jobber på søndag. Nevnes kan leger, sykepleiere, journalister, politi og flyvere.

Blant mine informanter var det litt ulike tanker om det å holde søndagen som en hviledag. Kristine var blant dem som konkurrerte på søndag. Hun opplevde ikke det som en konflikt. Hun la bønner og bibellesningen til et annet tidspunkt. Hun fikk støtte av slektninger for det valget. Det forteller hun hadde en stor betydning for henne. Kristine er av den oppfatning at folk hadde et større behov for å hvile før i tiden. Hun fremhever at søndagen er en fin dag for å ha det litt roligere og det gis en mulighet til å kjenne på Herrens stemme. Hun gav uttrykk for at en søndagstur i skogen gjorde godt for sjelen hennes.

Lotte på sin side synes det er fint at en utøver som Jonatan Edwards lenge holdt søndagen hellig og ikke konkurrerte. Samtidig innser hun at det ikke er lett å se for seg at det ikke skal være idrettskonkurranser på søndager.

Tonje oppfatter på sin side at motkrefte i samfunnet er blitt få og at protestene mot søndagsidretten er svake. Hun synes det er trist at grenser flyttes og at barn i menigheten kan

gå glipp av gudstjenester dersom de skal konkurrere i kirketiden.

Skapelsesberetningen i den første moseboken beretter at Gud skapte himmelen og jorden med dyr, mennesker, planter og natur på seks dager og på den syvende dagen hvilte han. (1 Mos 2.2).

Som vi forstår av svarene fra mine informanter er det ulike oppfatninger omkring det å praktisere idrett på søndag. Flere virker å akseptere det, mens Tonje helst skulle sett at søndagen ble holdt hellig.

Jeg opplever nok at det er fint å ha en dag i uka hvor man kan hvile og pleie relasjoner. Samtidig er jeg nok som veldig mange andre glad for at det er en mulighet til å se en fotballkamp eller en håndballkamp på en søndag. Flere og flere mennesker i Norge har ikke et tett forhold til kirken og opplever det som greit at det «skjer» en del sport på søndag.

6.5 Teori om kristne verdier i forhold til funnene

I analysen av det empiriske materialet kom det frem at ærlighet, nestekjærlighet, familie og fellesskap var noen av de verdiene som mine informanter trakk frem som viktig for dem i livene deres og mens de drev med toppidrett. Jeg skal på disse utvalgte verdiene hver for seg og komme med noen konkluderende refleksjoner til sist

6.5.1 Ærlighet

Informanten Lotte er veldig opptatt av ærlighet. Mens hun drev aktivt med toppidrett var hun veldig fokusert på at spillereglene ble fulgt og at konkurransene var preget av fair play. Lotte er ikke alene om å oppfatte ærlighet som en viktig verdi. Thorbjørnsen skriver at rettferdighet (inkludert ærlighet og rettskaffenhet) spiller en viktig rolle i konkurransene helt tilbake til antikkens verden og de idrettslekene grekerne arrangerte (Thorbjørnsen 2014: 102).

Hos Lotte er nok trolig de ti bud vektlagt når hun skal forklare sin idrettsetikk (5.Mos 5 1-22). Som kristen er hun opptatt av at det ikke jukses eller at noen tar snarveier for å vinne en konkurranse.

6.5.2 Nestekjærlighet

Intervjuobjektet Kristine gav uttrykk for i intervjuene at nestekjærlighet var en viktig verdi for

henne. Hun ønsket gjerne å levere gode resultater i store konkurranser som OL og VM, men for henne var det også veldig viktig å være et menneske som viser omsorg og kjærlighet til lagvenninner innen idretten sin. Hun gav uttrykk for hun mente det var fullt mulig å kombinere jakten på medaljer med det å være en god neste.

Informanten Tonje sa i intervjuene at i hennes idrett som var en lagidrett handlet det mye om å få til et godt samarbeid med de andre på lagene. Da oppfattet hun at man måtte prøve å bygge opp de andre lagkameratenes selvtillit. Målsettingen til laget var å prestere best mulig, men for å få til det var det ifølge Tonje nødvendig å gjøre de andre på laget gode.

Intervjubjektet Lotte var en person som vektla omsorgsperspektivet mens hun var i en kampsituasjon. Dersom hun så at det var en konkurrent som ble skadet mens konkurransen pågikk, var det viktigste for henne å hjelpe den andre personen. Da ble utfallet av konkurransen sekundært.

Mine informanter har muligens hentet inspirasjon fra Bibelfortellingen om den barmhjertige samaritan (Luk 10, 25-37). I denne lignelsen fra det nye testamentet er temaet hva man bør gjøre dersom man møter et skadet menneske. Skal man la den skadde ligge der og gå videre, eller skal man hjelpe? Dette er et dilemma. I lignelsen valgte som vi vet presten og levitten å ikke hjelpe mens samaritanen hjalp den skadde mannen. Mitt syn er at mine informanter har lært seg å vise medmenneskelighet og nestekjærlighet. Uttalelsene deres fra intervjuene gir nemlig et slikt inntrykk.

Samtalene med mine informanter peker i den retning av at de er seriøse utøvere med beina plantet trygt på jorden. De viser at de har en del ulike kristne verdier med i ryggsekken.

Hvilken betydning kan det ha for dem i deres idrettskarrierer?

Man kan se for seg at de nyter godt av å ha fått gode oppdragelser der foreldrene trolig har ønsket å forme mine informanter til gode mennesker. Et inntrykk som jeg får etter å ha samtale med mine informanter er at de fremstår som modne sosiale vesen. De virker harmoniske og opptatt av å dyrke relasjoner til lagkamerater og konkurrenter innen idrettene sine. Samtidig hadde de et sterkt ønske om å prestere på idrettsbanen.

Kan dette kombineres på en god måte? Rent umiddelbart tenker jeg at de har et godt utgangspunkt for å kunne lykkes som idrettsutøvere. De er seriøse, hardtarbeidende og

samarbeidsvillige. Alt skulle ligge til rette for det går bra. Eksempler fra virkeligheten viser også at kristne idrettsfolk med sunne og gode verdier presterer bra. Nevnes kan Kristen Skjeldal som har flere NM-titler i langrenn. Men er de for lite egoistiske til å bli superstjerner? Den tanken kan man lansere. Skikongen Petter Northug og fotballstjernen Cristiano Ronaldo trekkes i noen sammenhenger frem når man skal vise eksempler på stjerner som først og fremst er opptatt av egne prestasjoner og lar andre ting komme i andre rekke. Trestegutøveren Jonatan Edwards og vår skidronning Marit Bjørgen er eksempler på utøvere som bryr seg om fellesskapet og samtidig har lyktes å bli best i sin idrett.

6.5.3 Familien

Flere av informantene mine trakk i intervjuene frem den betydningen familien har hatt for dem. Lotte gir foreldrene mye av æren for at hun har utviklet seg til den personen hun er «Foreldrene mine gav meg mange gode verdier gjennom oppdragelsen. De tok meg tidlig med i kirken og bidra til at jeg kom tidlig inn i et godt kirkelig miljø. Far gjorde også en god innsats som trener og sjåfør til konkurranser», sier Lotte.

Kristine nevner i intervjuene bestefaren som støttet henne fullt ut i den fasen av idrettskarrieren der hun måtte satse fullt ut. Dette betydde at hun titt og ofte måtte konkurrere på søndager, men i den sammenheng opplevde hun at bestefaren gav henne full støtte, noe som hadde reell betydning for henne.

I teorikapitlet om kristen etikk viste jeg til hvordan Paulus i Ef 6.1-6.4 oppfordret barna til å være lydige mot foreldrene. Fedrene skulle ikke vekke sinne og trass hos barna, men gi dem en oppdragelse og rettleiding som samsvarer med Herrens vilje på området.

Svein Olaf Thorbjørnsen skrev i samme teorikapittel at familien hadde bestemte funksjoner eller oppgaver å fylle. Thorbjørnsen viste i den sammenheng også til George P. Murdoch som hadde sosialisering av barn som en av de fire grunnleggende funksjoner (Thorbjørnsen 1994:148).

I tilfellene med mine informanter kan ting tyde på at familien hadde en positiv og støttende funksjon i forhold til å hjelpe mine informanter. Det behøver ikke nødvendigvis være slik at familien blir en støtte. I tilfellet med den serbiske tennisstjernen Jelena Dokic gikk det fryktelig galt. Faren var sjelden fornøyd med det datteren leverte på banen og han mishandlet

henne til stadighet. Dokic vendte seg til Gud og fikk også hjelp av sin kjæreste for å komme vekk fra det vanskelige forholdet til sin nære familie.

<https://www.theage.com.au/news/sport/tennis/australian-open/faith-helps-to-resurrect-doubting-dokics-career/2009/01/19/1232213541458.html> Sett 8.5.2018

Disse eksemplene viser i grunn at man skal være veldig takknemlig for den støtten man får fra egen familie. Det er nemlig ingen selvfølge at relasjonen til den nære familien er god. Men jeg sitter igjen med et inntrykk av at mine informanter har et godt forhold til egen familie og at slektninger har vært til en støtte for dem i deres liv og i deres virke som toppidrettsutøvere.

6.6 Overgangen mellom det kristne og det allmenne

6.6.1 Fair play

Intervjuobjektet Kristine mener at fokuset på fair play trolig er like stort blant ikke-kristne som blant kristne. Hun er av den oppfatning at verken kristne eller ikke-kristne utøvere ønsker å bli forbundet med juks. Sigmund Loland poengterer at vi forventer at også de andre holder løftene om å følge reglene som finnes i idretten vi utøver.

«Vi forventer at andre holder sine løfter, og de andre forventer det samme av oss. Det er vår felles forståelse av regler som gjør idrett mulig i det hele tatt. Det fremstår som urimelig å forlange at andre skal følge reglene uten å yte det samme selv. Å bryte reglene er å bryte et løfte. Det er en form for bedrag: Følg etoset i den idretten du tar del i!» (Loland 2002:47)

Noen ganger opplever man at et fotballag hadde 12 mann på banen i sluttfasen. Ofte oppdages et slikt regelbrudd og da forsvarer man seg gjerne med at man mistet oversikten. Likevel mister man tilliten til motstanderen hvis slik juksing forekommer flere ganger. Den gode tone og tillit som bør herske mellom konkurrentene forsvinner dersom den ene eller begge parter ikke spiller fair. Det er ikke greit og kan ha som følge at en god relasjon mellom de to lagene kan gå tapt for alltid.

6.6.2 Moro

En annen verdi som trekkes frem i intervjuene er det å ha det moro mens man konkurrerer. Min informant Lotte gav uttrykk for at hun drev med idrett hovedsakelig for å ha det moro. Det er et faktum at hun deler den oppfatningen også med ikke-kristne noe jeg kommer til i

neste avsnitt. Johan Huizinga fremhever moro som en viktig verdi når idrettsutøvere skal begrunne hvorfor de driver med idrett. Andre verdier som trekkes frem er spenning og samspill med andre. (Huizinga 1950:18 ff))

Den ikke-kristne norske verdensmester i sjakk, Magnus Carlsen, sier i intervjuer at han spiller sjakk fordi han synes spillet er gøy og at han er motivert av å lære mer. I Magnus' tilfelle fikk han tidlig interessen for sjakk og startet å studere på egen hånd som 8-åring. (Riise, Stensbøl og Pensgaard 2013:489 ff).

6.6.3 Spenning

Det å mestre spenningen under konkurranse er av stor betydning dersom man skal satse på en karriere som toppidrettsutøver. For Kristines del ble det som tidligere nevnt i analysekapitlet ikke fullklaff med tanke på å mestre spenningen under konkurranser. Hun strevde og gav uttrykk for at spenningen ble en hemske for henne. Lars derimot taklet spenningen under konkurransen bedre.

Faktum er at spenning sammen med prestasjon er to viktige variabler i toppidretten. Både utøvere og tilskuere vet på forhånd at dette er ingredienser i en konkurranse. Tilskuerne ønsker ikke noe mer enn en spennende konkurranse der avgjørelsen faller helt på slutten. (Thorbjørnsen 2011:34).

Nevnte Magnus Carlsen la vekt på å sove lenge for å få et optimalt spenningsnivå Dette for å motvirke spenninger og nerver som kan få mye tid til å bygge seg opp dersom man står opp tidlig. (Riise, Stensbøl og Pensgaard 2013:497)

6.6.4 Selvrealisering

Selvrealisering var som jeg diskuterte i det forrige punktet (analysen) en viktig motivasjon for mine informanter Kristine og Tonje. De ønsket veldig sterkt å realisere sine evner og talenter innen idretten og hente seg medaljer i konkurranser som NM, EM, VM og OL. I tillegg ønsket flere av mine informanter også å realisere andre verdier mens de drev aktivt med idrett. De så muligheter til å bygge relasjoner med andre mennesker. Dette kunne gi dem bekræftelser på at de fungerte godt sammen med mennesker. Kristine og Tonje drev med idretter der man noen ganger måtte prestere sammen med lagvenninner. Hvis de mestret den biten, kunne de ta dette til inntekt for at de var fungerende individer som var godt sosialisert inn i idretten.

I motsatt fall ville de måtte innse at de kanskje måtte jobbe mer for å lykkes i samarbeidssituasjoner innen idretten sin. Selvrealisering er en verdi som Kristine og Tonje også må dele med drøssevis av ikke-kristne idrettsutøvere. Alle vet hva det handler om. Dersom du vinner en idrettskonkurranse vanker det vanligvis gode premier. Dersom man spiller fotball og gjør sakene sine godt kan det dukke opp en mulighet til å prøve seg som fotballproff i utlandet. Med det følger ære og berømmelse og muligheten til å tjene mye penger. Noen vil hevde at dette kan bidra til å sikre en stor rikdom resten av livet og at man deretter ikke behøver å bekymre seg for fremtiden. Videre kan en proffkarriere åpne flere dører. Etter endt karriere kan man få jobb som tv-kommentator eller fotballtrener.

Filosofen Aristoteles påstår- som tidligere beskrevet i kapittel 3- at menneskets oppgave var å virkeliggjøre de mulighetene det har i seg. (Kvamme, Lindthardt og Steineger 2013:259). Men det er ikke opplagt at man lykkes med å realisere seg selv og de drømmene man måtte ha. Det kan være ulike ting som kan oppleves som utfordrende. Flere av mine informanter driver med en lagsport og det er slett ikke opplagt at man skal makte å vinne konkurranser som VM og OL i idretten sin. For å maksimere sjansene til å lykkes i en lagidrett er man for det første avhengig av å kunne samarbeide godt med lagkameratene. Et annet viktig poeng kan synes å få laget til å jobbe best mulig sammen. Med det forstår jeg at man sørger for å få utnyttet de sterke sidene til de ulike personene på laget. Selv om man skulle få til det er det ikke gitt at man skulle lykkes med å vinne konkurransen. Det er nemlig et faktum at det som regel er flere andre talentfulle lag som stiller opp i konkurransen og man trenger gjerne litt marginer i de viktige situasjonene for å gå helt til topps.

Et betydningsfullt spørsmål melder seg: Hvor viktig er det at man vinner en idrettskonkurranse?

Ambisiøse idrettsutøvere som legger ned timevis av innsats for å bli best vil nok oppleve det som skuffende dersom man skulle misse gang på gang. Skikongen Petter Northug jr forteller at da han var 21 år og første års senior var det å vinne det eneste som betydde noe i livet, alt annet kom i andre rekke. Northug fortalte at det var noe som raste sammen inne i ham når han ikke vant. Han var enormt motivert for å vinne i ung alder. Med økende alder blir man mer moden og det kommer andre ting inn i livet. Det skjedde også for Northug som likevel innrømmer at hans vinnervilje ennå er sterk. (Pensgaard, Riise og Stensbøl 2013:263).

Det kan synes som Northug hadde en sterkere vinnervilje enn mine informanter. Det kan være

ulike årsaker til det, men en tenkt modell er at det viktigste og kanskje eneste viktige for ham som ung idrettsutøver var å prestere på idrettsbanen. Lotte, Kristine, Tonje og Lars hadde i tillegg til idretten også troen sin og selv om de hadde et sterkt ønske om å realisere det potensialet de mente var til stede, så gikk livet lettere videre for dem dersom de ikke lyktes i konkurransesituasjonen. Kjærligheten fra Gud var ikke avhengig av om man vant idrettskonkurranser. For Northugs del kunne det derimot virke som han i ung alder ikke hadde noe annet enn idretten og at resultatene hans derfor påvirket hans totalsituasjon ganske betraktelig.

Både blant kristne og ikke-kristne utøvere kan det synes som det å tilhøre et fellesskap er en viktig verdi. Mine informanter har i intervjuene gitt uttrykk for at det var viktig for dem å tilhøre både et fellesskap innen idretten, men også å være del av et fellesskap innen en menighet eller KRIK-fellesskap. Kristendommen har fra starten vektlagt at mennesket er skapt til å leve i fellesskap med andre. Da sa Herren Gud: «Det er ikke godt for mannen å være alene. Jeg vil gi ham en hjelper som er hans like» (1 Mos 2 18).

I den idrettsfilosofiske tradisjon er det to grupper av tradisjoner som lever side om side og som ønsker å uttrykke det som er typisk for konkurranseidretten. Det er det vi kaller for prestasjonsteorier og dannelsesteorier. (Thorbjørnsen 2011:125)

Det typiske for prestasjonsteoriene er at man innenfor konkurranseidretten ønsker å prestere best mulig. Man vil sette nye rekorder, presse kroppen mer og mer, utøveren ønsker å se hvor langt potensialet hans/hennes strekker seg. I flere tilfeller er man villig til å gjøre hva som helst for å vinne. Den tyske stjernen Matthias Sammer albuete bort en tsjekkisk spiller i EM-finalen i 1996 for å kunne utligne til 1-1. Dessverre gjorde ikke dommeren jobben sin ved den anledningen, men bare vinket spillet videre. Senere vant tyskerne 2-1 etter en Golden Goal-scoring av Oliver Bierhoff.

Kritikerne av disse teoriene mener at det blir for mye vekt på prestasjonene. Målet helliger midlene for utøverne som sverger til disse teoriene. (Thorbjørnsen 2011:125 ff)

Idrettsutøvere som er tilhengere av dannelsesteoriene ønsker i utgangspunktet å prestere godt. Men de godtar at andre er bedre i konkurransen. Utøvere som sympatiserer med dannelsesteoriene vektlegger videre å utvikle seg og sin karakter ved å drive idrett. Det kan skje mener man dersom det er gode relasjoner mellom konkurrentene. Funn fra mine

intervjuer og eksempler fra virkeligheten - som da Kristen Skjeldal gav vannflaska si til konkurrenten Sture Sivertsen (Skjeldal 2005:25) - kan peke i den retning at mine kristne informanter kanskje i større grad enn ikke-kristne er vel så opptatt av å bygge mellommenneskelige forhold enn nødvendigvis å vinne for enhver pris. Videre er det blant sportsutøvere som støtter dannelses teorien ikke noe ønske om å legalisere doping. Dannelses teoriene kritiseres for ikke å henge med i tiden. Motstanderne av dannelses teoriene peker på at medisinske- og genteknologiske muligheter er kommet for å bli og det er noe alle må ta inn over seg. (Thorbjørnsen 2011:126)

Jan-Olav Henriksen og Gunnar Heiene hevder at nettopp selvrealisering gir mennesket en sjanse til å vokse gjennom å ta til seg av erfaring, dialog og engasjement når man møter andre mennesker. (Henriksen/Heiene 1998:41).

7.Konklusjon

I hvilken grad og på hvilken måte betyr kristen tro, kristne verdier, allmenne verdier og kristen etikk noe for en kristen toppidrettsutøver?

I denne masteravhandlingen har jeg sett på i hvilken grad og på hvilken måte kristen tro, kristne verdier, allmenne verdier og kristen etikk kan bety noe for en kristen toppidrettsutøver. I analysen av de empiriske funnene kom det frem ulike funn som jeg har drøftet opp mot teori, for å se i hvilken grad en kristen bakgrunn kan ha en betydning for en kristen toppidrettsutøver.

Et resultat av drøftingen er at mine kristne informanter gir uttrykk for at troen og fellesskapet er/var viktig for dem i perioden de konkurrerer. Jeg har en opplevelse av at de er mennesker som trenger gode og stabile relasjoner både til Gud, idrettskamerater og kristne venner. For at de skal være harmoniske og fornøyd med tilværelsen må de ha en stor grad av sosial kontakt med ulike mennesketyper.

Et annet resultat av drøftingen er at mine informanter gjerne ønsker å prestere godt mens de driver med konkurranser på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå. De er opptatt av at konkurransene i stor grad gjennomføres på en fair måte og mener at også ikke-kristne konkurrenter har en god moral og ønsker at alt skal foregå på en ærlig måte. Om de ikke skulle lykkes i konkurransen mener flere av mine informanter at Gud likevel elsker dem fordi de er kristne mennesker. En av mine informanter mente at kristne idrettsutøvere muligens er litt mer fokusert på fair play. Jeg har ikke sett noe forskningsmateriale som støtter en sånn teori, så foreløpig er det bare en svak hypotese.

Videre kan drøftingen gi indikasjoner på at kristne toppidrettsutøvere er opptatt av at miljøet under treningen og konkurransene skal være preget av varme møter med medmennesker og lærerrike samtaler som kan være utviklende for alle parter. Kristne idrettsutøvere gir uttrykk for at de i tillegg til tilhørigheten til et idrettsmiljø, ønsker å tilhøre et kristent miljø for eksempel i en menighet eller som deltager på aktiviteter i regi av KRIK.

Et annet funn jeg mener å ha identifisert i forbindelse med drøftingen er at mine kristne informanter er opptatt av en sunn livsstil og at de mener toppidrett og alkohol ikke hører sammen. De mener at gode prestasjoner er lettere å oppnå dersom de lever sunt. Det kan bety at mine informanter er mer forsiktige enn en del andre utøvere som muligens kan drikke litt

fra tid til annen.

Injervjuer og drøfting av funn kan peke i den retning at kristne idrettsutøvere er solide personer som man kan stole på og bygge livslange vennskap til.. Et spørsmål som kan reises er hvorvidt kristne idrettsutøvere makter å oppbringe en like sterk vinnervilje som ikke-kristne kan. Den nevnte episoden fra skiidretten der Kristen Skjeldal ved en anledning gir drikkeflaska til konkurrenten Sture Sivertsen (Skjeldal 2005:25) kan tyde på at kristne toppidrettsutøvere er litt for snille til å bli superstjerner?! Men den kristne troen og den kristne ballasten gir derimot de kristne toppidrettsutøverne et utmerket utgangspunkt til å være svært samfunnsnyttige mennesker som er nyttige samfunnsborgere for familie, venner, i jobbsammenheng og sikkert i andre sammenhenger. Og det er kanskje når man ser alt fra et helhetlig perspektiv, det viktigste?

Det har vært lærerikt å arbeide med denne problemstillingen i masteroppgaven min og jeg har lært en del om kristne idrettsutøvere. De er kanskje ikke så veldig annerledes vanlige idrettsfolk, men kanskje er de noe mer reflekterte og omsorgsfulle enn den ikke-kristne idrettsutøveren? Ved en senere korsvei kan det hende en annen student eller forsker vil gjøre nye og revolusjonerende funn om kristne idrettsutøvere som kan berike dette forskningsfeltet. Det tror jeg ville glede mange som interesserer seg for dette fagfeltet og som er av den oppfatning at det på det nåværende tidspunkt fortsatt er endel er upløyd mark å gå opp

Litteraturliste

- Per M.Aadnanes: Livssyn. 2012. Oslo. Universitetsforlaget.
- Einar Aas og Rolf Nereng: Proff i verdens hardeste liga. 1982. Oslo. Gyldendal.
- Ivar Asheim: Hva betyr holdninger? 1997. Oslo. Aschehoug.
- Torleiv Austad: Gud møter oss. 2008. Oslo. Akademia forlag.
- Torleiv Austad: »I bevegelse-til fornyelse. Kristent syn på idrett», i DIN-tidsskrift for Religion og Kultur 6.Nr 1/2004. « Sport».s.75-82. Oslo. Novus forlag.
- Torleiv Austad (1995): « Bønn og gudsbilde», i Arne Bugge Amundsen, Egil A. Bækkelie og Tormod Engelsviken (red): Tjeneste-Tro og Tanke. 1988. Oslo. Atheneum Forlag.
- Torleiv Austad: Troens pust. 1994. Oslo. Luther forlag.
- Dagmar Dahl: Zum Verständnis von Körper, Bewegung und Sport. 2008. Berlin. Logos Verlag.
- Rudolf Dahlen: De kristne og sporten. Norsk kristenliv. Vår arv og vår historie. 1940. Oslo. Ukjent forlegger.
- Bjørn Dæhlie: Gulljakten. 1997. Drammen. Libri Arte.
- Harald Hegstad: Gud, verden og håpet. 2015. Oslo. Lunde Forlag.
- Gunnar Heiene og Svein Olaf Thorbjørnsen: Kristen etikk. 2014. Oslo. Universitetsforlaget.
- Gunnar Heiene m.fl: Tro og tanke. 2012. Oslo. Aschehoug.
- Jan-Olav Henriksen og Gunnar Heiene: Moral og menneskeliv. 1998. Kristiansand. HøyskoleForlaget.
- Eilert Herms. Sport-Partner der Kirche und Thema der Theologie. 1993. Hannover. Luther Verlag-Haus.
- Robert J. Higgs og Michael C. Braswell: An unholy alliance. The sacred and modern sports. 2004. Macon. Mercer University Press.
- Olav Hognestad: Løpet og seierskransen: sportsuttrykk og sportsbilder i Det nye Testamente med bakgrunn i Det nye testamente med bakgrunn i antikkens sport. 1994. Relief 34. Trondheim. Tapir.
- Johan Huizinga: Homo Ludens. 1950. London. Routledge and Kegan Paul Publishers.
- Nils Justvik: Idrett og kristendom på Sørlandet 1945-2000. 2012. Kristiansand. Portal.
- Steinar Kvale og Svend Brinkmann: Det kvalitative forskningsintervju. 2017. Oslo. Gyldendahl.
- Kjell Konstali: Idrett og etikk: en drøfting av idrettens verdigrunnlag i lys av kristen etikk. Oslo. 1979. (Hovedfagsoppgave).
- Ole Andreas Kvamme, Eva Mila Lindhardt og Agnethe Steineger: I samme verden. 2013. Oslo. Cappelen Damm.
- Torborg Aalen Lenderts: Når glassflaten brister. Om brytningen mellom livet og

troen.2007.Oslo.Verbum forlag.

Anne Birgitte Leseth og Silje Maria Tellmann.Hvordan lese kvalitativ forskning? 2014.Oslo. Cappelen Damm.

Sigmund Loland:Idrett og etikk.2002.Oslo.Akilles.

Kjell Markset:Seiersherrene.2006.Kjeller. Genesis forlag.

William Morgan:Philosophic inquiry in sport.1995.Champaign.Human Kinetics.

Reidar Myhre:Pedagogikk og etikk.1990.Oslo.Gyldendal

Ove Olsen Sæle: Med Gud på banen.2015.Kristiansand.Portal forlag.

May Britt Postholm:Kvalitativ metode.2011.Oslo.Universitetsforlaget.

Pål Repstad:Mellom nærhet og distanse.1994.Oslo.Universitetsforlaget metodebibliotek.

Clifton Perry:»Blood doping and athletic competition, i Philosophic inquiry in sport.William J.Morgan og Klaus V.Meier (red).1995.Champaign.Human Kinetics.

Arne Jørstad Riise, Bjørge Stensbøl og Anne Marte Pensgaard:Norske vinnerkaller.Veien til mental styrke og gode prestasjoner.2013.Oslo.Cappelen Damm.

Karl Olav Sandnes:Menigheten-Guds familie og våre søsken:det kristne fellesskapet som utfordring.1994.Oslo.Credo forlag.

Willi Schwank:Christentum und Sport.-Gesamtdarstellung des Problemfeldes.In Schwank, W./Koch,A. (HRSG):Begegnungen.Schriftenreihe zur Geschichte der Beziehung Christentum, und Sport.Band 1.1999.Aachen:Meyer und Meyer Verlag.

Willi Schwank og Alois Koch:Christentum und Sport.Band III.2002.Aachen.Meyer und Meyer Verlag.

Robert L.Simon: «Good competition and drug-enhanced performance», i Philosophic inquiry in sport. William J.Morgan og Klaus V.Meier (red).1995.Champaign.Human Kinetics.

Gudmund Skjeldal:Den siste langrennaren.Gjøvik.2005.Det norske samlaget.

Gudmund Skjeldal:Nestbest.2014.Oslo.Cappelen Damm.

Svein Olaf Thorbjørnsen.En plass på pallen.2011.Kristiansand.Høyskoleforlaget

Svein Olaf Thorbjørnsen:Utfordringer og ansvar.Områdeetikk.1994.Oslo.Universitetsforlaget Bibelen.2002.Oslo.Det Norske Bibelselskap.

Nick J.Watson:Theology, ethics and transcendence in sports.2011:2b, i Jim Parry, Mark Nesti og Nick J.Watson:Theology, ethics and transcendence in sports.2011.Abingdon.Routledge.

Dag Østerberg:Det moderne:Et essay om Vestens kultur 1740-2000.2000.Oslo.Gyldendal.

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/d104A/Hva-er-det-med-Russland-og-sjakk--Atle-Gronn-Sett-10.4.2018>

<https://forskning.no/blogg/ove-olsen-saeles-blogg/del-2-forholdet-mellom-idrett-og-religion-det-mytiske-aspektet> Sett 10.4.2018

http://www.dagen.no/Innenriks/Jesus_har_gitt_Dagrun_Eriksen_selvtillit-37502 Sett 10.4.2018

<https://forskning.no/etikk-filosofiske-fag/2012/01/moral-ma-leves> Sett 17.4.2018

Trym Iversen Rostad: Hvordan påvirkes prestasjonen i utholdenhetsidretter av alkohol? 2014.

<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/225235/Rostad.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Sett 18.4.2018

<https://forskning.no/sport/2013/10/handballjentenes-hemmelighet> Sett 23.4.2018

<https://www.theage.com.au/news/sport/tennis/australian-open/faith-helps-to-resurrect-doubting-dokics-career/2009/01/19/1232213541458.html> Sett 8.5.2018

<https://www.nrk.no/kultur/bok/predikanten-ole-hallesby-1.6669621> Sett 11.5.2018

Vedlegg 1: Intervjuguiden

Vedlegg 2: Godkjennelse av intervjuguiden til masteroppgaven

Vedlegg 3: Informasjonsskrivet til informantene

Intervjuguiden.

Bakgrunn:

Navn:

Alder:

Sivil Status

Barn:

Jobb/student:

Hvor bor du?

Kristne verdier/kristen livsstil/Kristen tro

Kan du greie ut om noen kristne verdier man får bruk for som toppidrettsutøver? Kan det komme til konflikt mellom det å være en god neste og det å vinne OL- og VM-konkurranser? Hvordan vil det å være kristen aktualisere seg i en toppidrettskontekst?

Hvilken betydning vil du si det har å ha en kristen tro når man holder på som toppidrettsutøver?

Hvilken betydning har en sunn livsstil og en kristen livsinnstilling for det å kunne lykkes som toppidrettsutøver? Kristen etikk og kristne verdier kan tenkes å gi verdifulle bidrag til karakterbygging hos en toppidrettsutøver. Hvordan kan man vise sine gode kristne sider innen idretten? Tror du at en kristen livsinnstilling -som fokuserer mest på indre verdier - står i motsetning til kroppsfokus og fysisk prestasjon som trengs i toppidretten? Begrunn svaret ditt!

Fellesskap

Hvilke typer fellesskap innen idretten vil være verdifullt for en kristen utøver?

Hvordan kan man som kristen være med å påvirke andre utøvere ved å dele egne tanker og verdier?

Begrunn svaret.

Hva er det ved OL og VM som gjør det så attraktivt for en kristen toppidrettsutøver å delta og prestere godt der? Hvilken verdi kan det ha for en kristen idrettsutøver å møte andre kristne idrettsutøvere til felles bønn, gudstjeneste og samtaler under et VM/OL?

Fair play

Hva er det som gjør at kristne idrettsutøvere legger særlig vekt på fair play innen idretten sin? Er det noen spesielle situasjoner du vil trekke frem der du så en kristen idrettsutøver fikk vist ekte fair play overfor en konkurrent?

Kroppsfokus

Tror du at en kristen livsinnstilling -med mye fokus på indre verdier - står i motsetning til kroppsfokus og fysisk prestasjon som trengs i toppidretten? Begrunn svaret ditt!
Hvordan opplever du generelt kroppsfokuset i samfunnet vårt i dag?

Religiøse ritualer

Hvordan kan bruken av religiøse ritualer som bønn og religiøse symboler som kors (båret på halsen) hjelpe en idrettsutøver å prestere på topp nivå i idretten?
Tror du at når en religiøs toppidrettsutøver ser opp til himmelen og lager et kors på brystet ved et stort arrangement som OL eller VM, vil han sende et budskap til publikum: »se her, med det jeg klarer nå, har også Gud noe å gjøre».

Helligdag

Hva tenker du om at noen religiøse idrettsutøvere setter helligdagsfreden over deltakelse i en VM-kvalifisering, slik den britiske VM -og OL-mester i tresteg Jonathan Edwards gjorde i forbindelse med VM i Tokyo i 1991? Edwards gikk glipp av dette VM grunnet upassende kvalifiseringstidspunkt.Senere endret han sitt syn og startet å konkurrere på søndager.

Vedlegg 1

Svein Olaf T horbjørnsen
PO BOX 5144 Majorstuen
0302 OSLO

Vår dato: 06.10.2017

Vår ref: 55760 / 3 / AMS

Deres dato:

Deres ref:

Tilbakemelding på melding om behandling av personopplysninger

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 07.09.2017.

Meldingen gjelder prosjektet:

55760

Hvilken verdi kan kristen etikk og kristne verdier ha for en kristen
toppidrettsutøver?

Behandlingsansvarlig

Stiftelsen Det teologiske menighetsfakultet, ved institusjonens øverste leder

Daglig ansvarlig

Svein Olaf Thorbjørnsen

Student

Joachim Solberg

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget [skjema](#). Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en [offentlig database](#).

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 15.05.2018, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Dersom noe er uklart ta gjerne kontakt over telefon.

Vennlig hilsen

Marianne H øgetveit Myhren

Anne-Mette Somby

K ontaktperson: Anne-Mette Somby tlf: 55 58 24 10 / anne-mette.somby@nsd.no

Vedlegg: Prosjektvurdering

K opi: Joachim Solberg, jokrso@hotmail.com

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 55760

Formålet med dette prosjektet er å finne ut mer om temaet religion og idrett. Få mer kunnskap om hvilken betydning kristen etikk og kristne verdier kan ha for en kristen toppidrettsutøver.

Utvalget informeres skriftlig og muntlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskrivet er godt utformet.

Det behandles sensitive personopplysninger om etnisk bakgrunn eller politisk/filosofisk/religiøs oppfatning .

Personvernombudet legger til grunn at forsker/student etterfølger Stiftelsen Det teologiske menighetsfakultet sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal lagres på privat pc /mobile enheter, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

Det oppgis at personopplysninger skal publiseres. Personvernombudet legger til grunn at det foreligger eksplisitt samtykke fra den enkelte til dette. Vi anbefaler at deltakerne gis anledning til å lese igjennom egne opplysninger og godkjenne disse før publisering.

Forventet prosjektslutt er 15.05.2018. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger somf.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)
- slette lydopptak

Vedlegg 2

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

Masteroppgave: Hvilken betydning kan kristen etikk og kristne verdier ha for en kristen toppidrettsutøver?

Bakgrunn og formål

Det er en masteroppgave ved Det teologiske menighetsfakultet-
Problemstillingen er: Hvilken betydning kan kristen etikk og kristne verdier ha for en kristen toppidrettsutøver?

Hva innebærer deltakelse i studien? Det vil være et personlig intervju.

Det vil bli brukt lydopptak og notater under intervjuet evt.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det vil være kun med selv og veileder som vil kunne lese notatene. Lydopptaket vil det kun være studenten som vil høre på. Prosjektet skal etter planen avsluttes 15.5.2018. Etter de er levert inn vil data bli slettet.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert. Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med Joachim Solberg tlf 90039361. Veileder Svein Olaf Thorbjørnsen tlf 22590582

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

.....
Vedlegg 3

